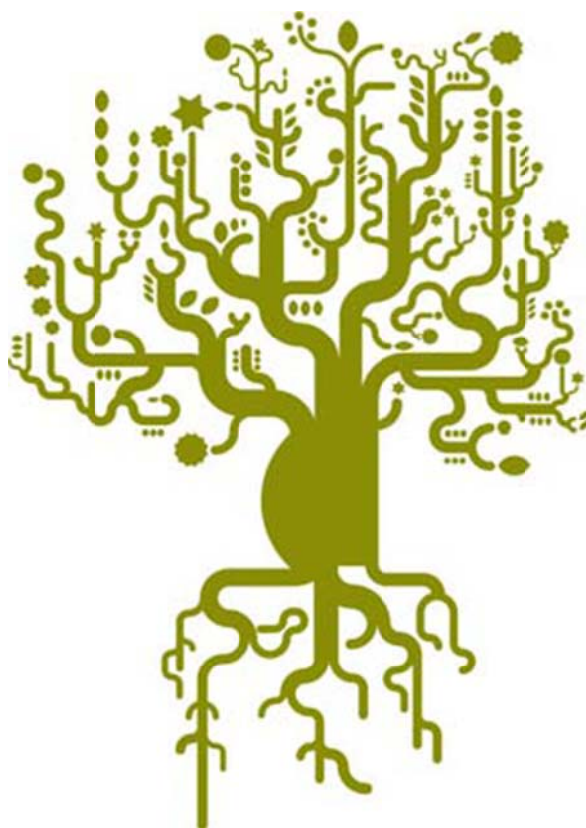

Informe de seguiment

**Màster Universitari en Dret Ambiental
Curs 2012-2013**

Facultat de Ciències Jurídiques

Sumari

Introducció	3
1. Planificació de la titulació	3
2. Indicadors	5
2.1 Accés.....	5
2.1.1 Característiques del procés d'accés	5
2.1.2 Característiques personals i socials dels alumnes de nou ingrés	5
2.1.3 Mecanismes habilitats per facilitar la incorporació dels alumnes	7
2.2 Desenvolupament de l'ensenyament	11
2.2.1 Estudiants.....	19
2.2.2 Recursos humans: personal acadèmic	21
2.2.3 Recursos materials i serveis.....	25
2.2.4 Desenvolupament docent	25
2.2.4.1 Metodologies docents i sistemes d'avaluació	25
2.2.4.2 Ús de recursos docents virtuals	28
2.2.4.3 Acció Tutorial	29
2.2.4.4 Pràctiques externes	30
2.2.4.5 Mobilitat.....	32
2.2.4.6 Treball Fi de Màster	33
3.1.1 Satisfacció.....	36
3.2 Resultats.....	37
3.2.1 Resultats acadèmics	37
3.2.2 Resultats personals.....	39
3.2.3 Inserció laboral dels titulats	40
4. Valoració del seguiment dels indicadors i del desenvolupament de la titulació	41
4.1 Valoració qualitativa del desenvolupament de la titulació.....	41
5. Propostes de millora	43
5.1 Propostes de millora	43
5.2 Propostes de modificació de la memòria.....	47
5.3 Seguiment propostes millora de l'informe anterior	48
5.4 Seguiment recomanacions externes (ANECA i AQU).....	49
6. Documents de referència	51
7. Annexos	52

Introducció

El Màster Universitari en Dret Ambiental (en endavant MUDA) està adscrit a la branca de Ciències Socials i Jurídiques. La Facultat de Ciències Jurídiques, mitjançant el Màster Universitari en Dret Ambiental, pretén proporcionar coneixements tant de caràcter fonamental com específic en dret del medi ambient, amb consideració particular a les diverses branques sectorials, complementat amb un conjunt de matèries no jurídiques relacionades amb aspectes tècnics, geogràfics, econòmics i de gestió empresarial del medi ambient.

La preocupació social deguda al deteriorament del nostre ecosistema, s'ha reflectit en l'àmbit jurídic per mitjà de la progressiva implantació de tècniques jurídiques, l'estudi de les quals s'inclou en el Màster Universitari en Dret ambiental, com són els sistemes d'autorització administrativa, l'avaluació de l'impacte ambiental, l'auditoria ecològica de l'empresa, els sistemes d'etiquetatge ecològic, la sanció administrativa i penal dels actes il·lícits ambientals o la responsabilitat civil en l'àmbit del medi ambient.

La configuració actual del pla d'estudis atorga una importància cabdal a les pràctiques, per tal que els estudiants des de ben aviat s'acostumin a aplicar els seus coneixements a la realitat diària, amb un fort component multidisciplinari, que habiliti el titulat tant per l'exercici lliure de la professió d'advocat orientat a plets de naturalesa ambiental com per al disseny d'estratègies ambientals, en l'àmbit de l'Administració pública i també en el de l'empresa privada. El Màster Universitari en Dret Ambiental: una titulació oficial acreditada. S'estructura en 120 crèdits ECTS, la modalitat de l'ensenyament és presencial i consta d'itinerari professionalitzador i de recerca.

El Màster en Dret ambiental es va començar a impartir, amb caràcter oficial, el curs 2006-2007, en substitució de l'antiga titulació pròpia de la URV de Graduat Superior en Dret Ambiental (que s'impartia des del curs 2002-2003). El Dr. Jordi Jaria va ser-ne el Coordinador els cursos 2006-2007 i 2007-2008. La Dra. Susana Borràs n'és la coordinadora des d'aleshores.

Aquest Màster va verificar-se mitjançant el procediment abreujat en data 1 de juny de 2009. Posteriorment, la publicació del RD 1002/2010, de 5 d'agost, sobre expedició de títols universitaris oficials, vinculats al RD 1393/2007, ha comportat que el pla d'estudis del màster tingui una nova codificació a la URV, tot i que aquest canvi no ha suposat canvis en la denominació i el contingut de les assignatures. Per aquest motiu el curs 2012-13 conviuen el pla d'estudis de 2006 i el pla d'estudis de 2010.

Aquest informe de seguiment del curs 2012-2013 s'inclou en el SGIQ de la Facultat de Ciències Jurídiques, específicament, en el P.1.5-01 Procés d'anàlisi dels resultats i millora dels programa formatiu. L'ha elaborat la coordinadora del Màster Universitari en Dret Ambiental, amb la col·laboració de la tècnica de suport a la qualitat docent. Una vegada finalitzat, es trameta a la Junta de Facultat per a la seva aprovació.

1. Planificació de la titulació

La planificació, programació i avaluació de les competències en el model docent de la URV es duu a terme en dos nivells de concreció diferents en el cas dels màsters.

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013

a MÀSTER
UNIVERSITARI
EN DRET AMBIENTAL

Facultat de Ciències
Jurídiques

En el primer nivell, el projecte formatiu de la titulació es concreta amb la **memòria oficial del Màster en Dret Ambiental**, que va obtenir l'informe favorable d'ANECA el 25 de maig de 2009 mitjançant el procediment abreujat establert pel *Consejo de Universidades* per resolució de 28 d'octubre de 2008.

En un segon nivell, es troben les **guies docents** de les assignatures, publicades abans de la matrícula, detallen els resultats d'aprenentatge, continguts, distribució amb ECTS, sistema d'avaluació, bibliografia, entre altres.

Les guies docents de les assignatures del curs 2012/2013 poden consultar-se a als enllaços següents:

Pla 2006:

https://moodle.urv.net/docnet/guia_docent/index.php?centre=15&ensenyament=E081&consulta=assignatures&any_academic=2012_13

Pla 2010:

https://moodle.urv.net/docnet/guia_docent/index.php?centre=15&ensenyament=1561&any_academic=2012_13

La Llei Orgànica d'Universitats 6/2001, de 21 de desembre, i la seva reforma, llei 4/2007, de 12 d'abril, en el seu article 31 dedicat a la Garantia de la Qualitat, ja recull la necessitat d'establir criteris de garantia de qualitat que facilitin l'avaluació, certificació i acreditació, i considera la garantia de qualitat com una fi essencial de la política universitària. Així mateix, la nova organització dels ensenyaments universitaris, proposta pel Ministeri d'Educació i Ciència (MEC) en el seu document de 26 de setembre de 2006, incorpora la garantia de la qualitat com un dels elements bàsics que un pla d'estudis ha de contemplar. Aquesta consideració es fa més palesa encara en el document "Directrius per a l'elaboració de títols universitaris de grau i màster", publicat pel MEC el 21 de desembre de 2006. En els principis generals proposats per al disseny de nous títols, s'inclou la necessitat d'introduir un Sistema de Garantia de Qualitat com un dels elements imprescindibles de les futures propostes de títols.

El Reial decret 1393/2007 de 29 d'octubre, modificat per Reial decret 861/2010, de 2 de juliol, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials, indica clarament que "els Sistemes de Garantia de la Qualitat, que són part dels nous plans d'estudis, són, així mateix, el fonament perquè la nova organització dels ensenyaments funcioni eficientment i per crear la confiança sobre la qual descansa el procés d'acreditació de títols".

L'establiment d'un Sistema de Garantia de Qualitat apareix per tant, en la nova ordenació dels ensenyaments universitaris oficials, com una condició per al procés de verificació i acreditació dels títols.

D'acord amb aquests requeriments de qualitat, la coordinació del Màster Universitari de Dret Ambiental de la URV ha realitzat el present informe amb la finalitat de fer una valoració del funcionament del Màster al llarg del curs acadèmic 2012/2013. L'objectiu d'aquestes pàgines és informar de les activitats de gestió i coordinació desenvolupades en el Màster al llarg del curs 2012/2013. El present informe de gestió

pretén recollir en un document els aspectes essencials del desenvolupament del Màster a fi i a efecte que en quedi constància.

D'acord amb aquest objectiu, s'ofereixen a continuació una sèrie d'informacions que es consideren d'utilitat en relació amb el funcionament del Màster fins al moment, es fa una valoració d'acord amb els indicadors de qualitat i es fan algunes propostes de millora que podrien ser susceptible ser implantades en el futur, d'acord amb l'experiència adquirida fins al moment.

2. Indicadors

2.1 Accés

2.1.1 Característiques del procés d'accés

El Màster Universitari en Dret Ambiental ofereix cada curs acadèmic 20 places de nou accés.

En aquest curs 2012-13 s'ha seguit, bàsicament, el model del curs anterior, pel que fa a les fases 1^a i 2^a de preinscripció, implementant tot una sèrie de novetats per a la millora dels accés dels nous estudiants al Màster, com són:

- 1) S'ha avançat el termini de finalització del període de matrícula fins al 30 de setembre.
- 2) Hi hagut un període extraordinari de matrícula del 16 al 28 d'octubre en el qual els candidats admesos també han pogut matricular-se, però ha requerit la conformitat del coordinador/a.
- 3) En el cas de la 3ª fase, hi ha hagut un termini de finalització de la preinscripció igual per a tots els màsters: el 25 de setembre. El dia 4 d'octubre els candidats van conèixer els acords dels òrgans de selecció, i es van matricular del 7 al 15 d'octubre. També ho van poder fer en el mateix període extraordinari els procedents de la 1^a i 2ª fase (16 al 28 d'octubre).
- 4) En la 1ª fase, es va obrir la preinscripció automàticament del Màsters, d'acord amb les instruccions rebudes des de Gestió Acadèmica.

La informació rebuda pels estudiants durant tot el procés de preinscripció, tutorització i matriculació ha estat la correcta i pels canals adients (Coordinació, web del Màster i de la URV), s'han millorat alguns aspectes que s'apuntaven en l'anterior informe en relació a la "desorientació" d'alguns estudiants sobre a qui i a on adreçar-se i s'ha aconseguit que informació del processos de gestió acadèmica es traduïssin al castellà. En aquest sentit, la tasca de recolzament del Centre Internacional de la URV ha estat important.

Taula 1. Nombre d'estudiants preinscrits, admesos i matriculats

	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Estudiants preinscrits (pla 2006)	60			
Estudiants preinscrits (pla 2010)		59	46	38
Estudiants admesos (pla 2006)	26			
Estudiants de nou accés (pla 2006)	17			
Estudiants admesos (pla 2010)		29	17	16
Estudiants de nou accés (pla 2010)		23	13	11

Estudiants matriculats (pla 2006)	28	19	7	2
Estudiants matriculats (pla 2010)		23	34	23

Font: SINIA

Data informe:15/01/2014

Abans de l'anàlisi dels indicadors en concret, cal recordar que la publicació del RD 1002/2010, de 5 d'agost, sobre expedició de títols universitaris oficials, vinculats al RD 1393/2007, ha comportat que el pla d'estudis d'aquest Màster, que va ser verificat pel procediment abreujat, tot i que no ha presentat cap canvi ni en la seva denominació ni en el seu contingut, tingui nova codificació a la URV (en assignatures i en pla d'estudi).

Respecte als indicadors d'accés, cal observar que en l'any acadèmic de referència, 2012-13, en la preinscripció s'han produït variacions destacables, s'han passat dels 59 preinscrits al curs 2010-11 als 38 del curs objecte de seguiment. Això constata una davallada continua i significativa si es compara amb els cursos anteriors, tal i com es pot observar en la primera taula. Els motius de la davallada en la preinscripció és un fenomen general en tots els Màsters de la URV, que s'atribueix a diversos factors, principalment d'ordre socioeconòmic.

No obstant, cal fer esment que durant el curs 2012-2013 s'ha assolit el nombre de 36 estudiants matriculats al Màster Universitari en Dret Ambiental, dels qual 11 són nous estudiants del curs 2012-2013. Per tant, en aquest any de referència, tampoc s'ha aconseguit assolir el nombre de 20 estudiants de nou accés, tal i com havia succeït en anys anteriors. Aquest fet és certament preocupant en un Màster de tanta trajectòria com és el Màster Universitari en Dret Ambiental de la URV. Sens dubte, aquest fet no està relacionat en un mal funcionament acadèmic i docent, sinó en l'augment de les taxes universitàries, la reducció de beques d'estudi i de matrícula i en els obstacles que els estudiants internacionals es troben en la tramitació i posterior denegació de visats. Durant el curs 2012-2013 s'ha assolit el nombre de 13 estudiants estrangers matriculats al Màster Universitari en Dret Ambiental, dels qual 7 són nous estudiants del curs 2012-2013. El Màster encara té una projecció internacional, amb una demanda forta des d'Amèrica Llatina, malgrat que l'any acadèmic de referència s'hagi reduït l'oferta de les beques de la Fundació Carolina, de dues beques ofertades a una i amb el finançament del Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT). Tot i que cal recordar la forta atracció i interès que genera els estudis de Dret Ambiental fora de les nostres fronteres, especialment en l'àmbit llatinoamericà.

Un dels factors a considerar per l'atracció internacional del nostre Màster és la importància del tema d'estudi, de plena actualitat en molts dels països on es detecta una forta demanda d'aquesta especialització. Paradoxalment aquesta demanda no ha quedat reflectida en el nombre de preinscripcions i matrícula del Màster, sobretot si es compara amb els cursos anteriors. En tot cas, l'efecte positiu d'aquesta evidència ha estat el major poder d'atracció d'estudiantat europeu i espanyol.

Malgrat aquesta incidència, el Màster Universitari en Dret Ambiental encara es beneficia de programes de beques de postgrau: els ajuts de la URV, que inclou beques d'estudis i/o de mobilitat. Finalment el Màster Universitari en Dret Ambiental pot oferir beques d'estudis gràcies al suport de diversos ajuntaments de les comarques de Tarragona, materialitzat en convenis de col·laboració que gestiona el Departament de Dret Públic. Els beneficiaris dels ajuts de matrícula del CEDAT en el curs 2012-2013 han estat tres estudiants, 1 de nou accés i dos de segon curs. L'existència d'aquests

ajuts no deixen de ser atractius per estudiants provinents de països llatinoamericans. Cal esmentar a més, que aquest curs sis estudiants de nou accés s'han pogut beneficiar de les Beques per a les activitats acadèmiques dirigides de suport al professorat de les universitats públiques del sistema universitari català i de la Universitat Oberta de Catalunya (AAD), convocades per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR), Generalitat de Catalunya, i finançada pel Departament de Dret Públic i pel CEDAT de la URV, amb l'objectiu de donar suport de tasques acadèmiques i de suport als estudiants.

En aquest anàlisi també cal fer una reflexió al voltant del desajust entre el nombre de preinscripcions i de matricules, és a dir, entre el nombre de places ofertes i el nombre d'estudiants que finalment cursen el màster. Tal i com es pot observar en l'anterior Taula n. 1 de les 38 preinscripcions, s'han admès 16, xifra que representa ser inferior al nombre d'admesos que els cursos anteriors. Així mateix observar el descens entre els admesos als matriculats, de 16 a 11. Malgrat el seguiment que es va fer de les 5 persones, finalment no es van preinscriure, moltes per motius econòmics i de gestió de visats, així com a un conjunt de factors, entre els quals, cal fer esment al cansament burocràtic que representa el procés de preinscripció i matrícula, la no concessió de beques, entre altres qüestions.

Al respecte d'aquesta qüestió, des de la coordinació del Màster es treballa per millorar la captació d'estudiantat, juntament amb el Comitè de seguiment de la Qualitat que es va crear el curs 2010-11, amb l'objectiu d'aportar millores en la qualitat del Màster. La resposta a aquest descens d'estudiants ha estat plantejar el canvi de modalitat d'impartició del Màster, de presencial a virtual. Els motius d'aquesta decisió han estat primordialment els ja esmentats, junt amb la demanda existent per oferir uns estdis d'aquest tipus, que actualment no s'oferten en cap altra universitat catalana ni espanyola.

En tot cas, cal recordar que si ho comparem amb les xifres dels anteriors cursos, es pot observar que el nombre total de matrícula del curs 2010-11 va ser de 42 matriculats, incloent els estudiants de nou accés i els estudiants de segon curs de màster, el 2011-12, el total van ser de 41, mentre que en el curs objecte de valoració, el 2012-13, el total van ser de 36. En aquest sentit, el decalaix entre preinscripció i matrícula va ser més preocupant en cursos anteriors que el curs 2012-13. En el curs 2011-12 el decalaix va ser de 8 persones, mentre que aquest curs tant sols s'ha produït el decrement de dos persones.

2.1.2 Característiques personals i socials dels alumnes de nou ingrés

Taula 3. Distribució d'estudiants de nou accés segons procedència

	2010-11	2011-12	2012-2013
Espanya	11	8	4
República Dominicana		1	
Argentina	1		
Brasil	1	1	2
Equador		1	2
Mèxic	5		2
Colòmbia	1	1	
Xile	2	1	
Sense definir			1

Font: SINIA
Data
informe:15/01/2014

La procedència internacional de la major part de l'estudiantat, específicament, de l'àmbit llatinoamericà obliga a fer un seguiment personalitzat de l'alumnat. En general, les condicions econòmiques solen ser un obstacle important per aquest estudiants, els quals solen cercar, amb el suport de la coordinació del màster, beques i ajuts, tant de matrícula com al llarg del curs. Molts d'ells es presenten a les convocatòries de beques de col·laboració amb el CEDAT.

Un de les característiques dels estudiants de nou ingrés es la diversitat d'estudis que han donat accés al Màster. Aquest és un aspecte que contribueix a enriquir la diversitat, no sols en procedència geogràfica, sinó també en termes de multidisciplinarietat. Si bé és sens dubte un atractiu, també representa un repte important pel professorat que s'ha d'adaptar a diferents perfils personals i acadèmics dels estudiants.

La presència d'estudiants internacionals, la projecció exterior i l'interès que el Màster genera fora de les nostres fronteres, junt amb la participació de professorat internacional ha motivat que en aquest curs s'hagi presentat la sol·licitud de Menció distintiva "International Master's Programme" (IMP). Aquesta convocatòria té per objecte identificar aquells programes de màster amb més dimensió internacional i qualificació del professorat, i facilitar la consolidació i la promoció als estudiants prospectius tant locals com estrangers i de la comunitat universitària internacional en general, mitjançant l'atorgament de la menció International Master's Programme (IMP) als màsters oficials i propis impartits a Catalunya que són susceptibles d'aconseguir una dimensió internacional. Aquesta sol·licitud es va presentar l'octubre de 2013 i està pendent de resolució.

2.1.3 Mecanismes habilitats per facilitar la incorporació dels alumnes

Tenint en compte les circumstàncies personals i socials esmentades, el CEDAT convoca cada curs acadèmic ajuts de matrícula per facilitar la incorporació dels nous estudiants al Màster. Així mateix al llarg del curs convoca beques de col·laboració per assistir a les tasques de recerca i docència del mateix CEDAT.

El Màster Universitari en Dret Ambiental es beneficia del programa de beques de postgrau de la URV, que inclou beques d'estudis i/o de mobilitat.

Finalment el Màster Universitari en Dret Ambiental pot oferir beques d'estudis gràcies al suport de diversos ajuntaments de les comarques de Tarragona, materialitzat en convenis de col·laboració que gestiona el Departament de Dret Públic.

Tres estudiants del Màster s'han beneficiat dels ajuts CEDAT en el curs 2012-2013 en concepte d'ajut de matrícula. I dos més s'han beneficiat dels ajuts de la Universitat Rovira i Virgili per a la realització del Màster Universitari en Dret Ambiental en la modalitat d'ajuts d'estudi per a estudiants internacionals.

Com ja s'ha esmentat anteriorment, sis estudiants de nou accés també s'han pogut beneficiar de les Beques per a les activitats acadèmiques dirigides de suport al professorat de les universitats públiques del sistema universitari català i de la Universitat Oberta de Catalunya (AAD), convocades per l'Agència de Gestió d'Ajuts

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

Universitaris i de Recerca (AGAUR), Generalitat de Catalunya, amb l'objectiu de donar suport de tasques acadèmiques i de suport als estudiants.

Un dels mecanismes habilitats per facilitar la incorporació del nou alumnat, que es realitza al Màster en Dret Ambiental, és la tutoria acadèmica de matricula amb l'objectiu de guiar al nou alumnat en aquest procés. En aquest moment, el nou estudiant omple la següent fitxa, amb la finalitat de conèixer millor el perfil personal, social i acadèmic de l'estudiant:

Ficha estudiante:	
Nombre y apellidos:	FOTO
Nacionalidad:	
Dirección postal en España:	
Telf. contacto:	
Email:	
Titulación (estudios):	
Universidad:	
Itinerario:	

Beca/Ayuda:

Áreas de interés:

Fuente conocimiento Máster:

Posibles salidas profesionales después del Master:

Autorización: Autorizo que mi imagen pueda aparecer en fotografías correspondientes a actividades académicas y complementarias publicadas en la página web, fotografías para revistas o publicaciones, presentaciones digitales o cualquier otro medio de difusión que haga referencia a las actividades del Cedat o del Máster: SI NO

Així mateix, l'Associació de Alumnes i Ex alumnes de Dret Ambiental de Tarragona (AAEDAT), a iniciativa pròpia i amb el suport de la coordinació del Màster, dóna suport als nous estudiants amb la designació de la figura "estudiant-mentor", és a dir, un estudiant de segon curs que dóna suport a un nou estudiant.

A nivell institucional del Màster alumnes i professorat celebren l'acte de benvinguda. L'acte de benvinguda és un acte simbòlic d'acollida de caràcter informal de benvinguda, d'introducció del nou alumnat als estudis de Dret ambiental i d'integració,

especialment per als alumnes provinents de fora d'Espanya. Aquest acte s'organitza a principi de curs i hi està convidat tot el professorat i alumnat del Màster. En el curs 2012-13, l'acte es va celebrar a començaments de novembre: http://www.cedat.cat/_pdf/documents_master/cartells/bienvenida_MUDA_12_13.pdf. Aquest acte forma part del Pla d'Acció Tutorial adaptat als estudis de Màster en Dret Ambiental. Gràcies a aquest Pla Tutorial cada estudiant de nou ingrés també té, des de l'inici de curs, un professor/a tutor/a, que no sols fa un seguiment del seu aprenentatge, sinó que també l'orienta i dóna suport, especialment en els primers dies de curs.

A més a més, per donar suport als nous estudiants, la URV té editada una guia de benvinguda, disponible en línia a: <http://www.urv.cat/internacional/media/upload/arxius/Mobility/Guia%20de%20bienvenida%20de%20posgrado%202013-14.pdf>.

La mateixa URV està impulsant la figura de l'estudiant mentor com a mecanisme per a facilitar la incorporació del nous estudiants a URV, especialment, dels estudiants internacionals.

2.2 Desenvolupament de l'ensenyament

A continuació, fer esment a la informació general de la titulació (actualitzada per any acadèmic); als actes de presència social, com l'acte de benvinguda que es celebra cada any per donar acollida als nous estudiants del Màster Universitari en Dret Ambiental, a la Inauguració del Màster i l'acte de cloenda. Aquests actes ajuden a crear una millor visibilitat i difusió del Màster vers a entitats i públic, en general, de fora de la Universitat. S'inclouen com a annex 1 els documents relatius a aquests esdeveniments. També es farà esment al calendari acadèmic, assignatures impartides, conferències i sessions magistrals no curriculars impartides en els estudis del Màster, a les sortides de camp i a la clínica jurídica ambiental, com a aspectes més importants a valorar al llarg del desenvolupament de l'ensenyament.

a) Informació pública de la titulació

En els següents enllaços es pot consultar la informació pública referent a la titulació:

Enllaç web: <http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/index.php>

Guia Informativa del Màster:

http://www.cedat.cat/_pdf/documents_master/guia_informativa.pdf

Presentació de la titulació:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/index.php>

Internacionalització:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/inter.php>

Sortides professionals:

http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/sortides_prof.php

Professorat:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/professorat.php>

Coordinació acadèmica:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/coordinacio.php>

Horaris:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/horaris.php>

Calendari acadèmic:

http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/cal_academic.php

Tutories acadèmiques/Pla d'Acció Tutorial i sessions de coordinació:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/tutories.php>

Pràctiques externes:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/practiques.php>

Sortides de camp:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/sortides.php>

Mobilitat:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/mobilitat.php>

Calendari d'exàmens (2on convocatòria):

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/calendari.php>

Informació tràmits administratius relacionats amb la titulació:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/tramits.php>

Informació sobre la preinscripció i matrícula:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/preinscripcio.php>

Informació sobre els preus:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/preus.php>

Informació sobre beques i finançament:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/beques.php>

Informació útil:

http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/inf_util.php

Borsa de treball:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/borsa.php>

Espai de l'alumnat:

<http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/espai/coloquis.php>

Queixes i suggeriments.

b) Actes d'inauguració i cloenda

El 5 de novembre de 2012 es va impartir la Lliçó inaugural del curs 2012-2013 del Màster Universitari en Dret Ambiental URV a càrrec del Dr. Joan Martínez Alier, Catedràtic d' Economia i Història Econòmica, Universitat Autònoma de Barcelona, des de 1975. Professor a FLACSO, Equador. Ex-president de la Societat Internacional d'Economia Ecològica. "Metabolismo social y conflictos ambientales – El proyecto EJOLT".

Víncle:

<http://videoconferencia.urv.es/p46174036/?launcher=false&fcsContent=true&pbMode=normal>

El dia 30 de maig es va dur a terme l'acte de cloenda del Màster. La conferència titulada: "Transició nacional: transició ambiental", la va pronunciar l'honorable Sr. Santi Vila, Conseller de territori i sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

c) Calendari acadèmic

El calendari acadèmic del Màster del curs 2012-13 aprovat per Junta de Facultat publicat a la web de la Facultat de Ciències Jurídiques i a la web del propi Màster és el que es mostra a continuació.

Cal observar al respecte que, es va mantenir el calendari recomanat pel rectorat de la URV, seguint el criteri d'avaluació de l'avaluació continuada, però per una millor organització i funcionament del Màster, es va introduir els períodes d'avaluació i qualificació distribuïts en quadrimestres, seguint el model del Grau de Dret, per tal d'una millor organització del treball de l'estudiant i del professorat, malgrat que l'acta de qualificacions sigui única. D'aquesta manera es dona l'oportunitat als estudiants del Màster que no superen alguna assignatura de recuperar-la. També s'ha cregut oportú mantenir les convocatòries d'avaluació, donat que hi ha assignatures del Màster que encara es comparteixen amb les del Grau de Dret. Aquesta opció permet una millor planificació de les activitats avaluatives dels estudiants i una millor coordinació de la realització entre les mateixes per part del professorat i un acompliment acurat de la planificació acadèmica.

Cada quadrimestre ha tingut una durada de 15 setmanes lectives, més una setmana prevista com a termini per a realitzar activitats avaluatives. Més una setmana més prevista com a segona convocatòria en cas de no haver superat alguna de les activitats avaluatives de l'avaluació continuada. Per totes les assignatures estava previst acta única, a tancar el 5 de juliol, excepte les assignatures de pràctiques I i II i el Treball de fi de Màster, en que l'acta es tancava el 13 de setembre. Així en el cas de pràctiques es dona l'oportunitat als estudiants de gaudir de l'oportunitat de realitzar mobilitat internacional per a realitzar les mateixes, i en el cas del Treball de fi de Master, realitzar una recerca més aprofundida i de qualitat amb més disponibilitat de temps.

CALENDARI URV 2012-13: MÀSTER

1R QUADRIMESTRE

ACTIVITAT	DATA INICIAL	DATA FINAL	SETMANES
Període docent	12/09/2012	21/12/2012	15
Termini activitats avaluatives	07/01/2013	11/01/2013	1
Període blanc	14/01/2013	18/01/2013	1
Període 2 ^a convocatòria 1Q	21/01/2013	01/02/2013	2

2N QUADRIMESTRE

ACTIVITAT	DATA INICIAL	DATA FINAL	SETMANES
Període docent	04/02/2013	24/05/2013	15
Termini activitats avaluatives	27/05/2013	31/05/2013	1
Període blanc	03/06/2013	13/06/2013	2
Període 2 ^a convocatòria 1Q	14/06/2013	28/06/2013	2

Data màxima de tancament d'actes.

Data màxima de tancament d'actes de les assignatures Pràctiques Externes i Treball de Fi de Màster

Setembre 2012

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Octubre 2012

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Novembre 2012

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Desembre 2012

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Gener 2013

			1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13		
14	15	16	17	18	19	20		
21	22	23	24	25	26	27		
28	29	30	31					

Febrer 2013

					1	2	3
4	5	6	7	8	9	10	
11	12	13	14	15	16	17	
18	19	20	21	22	23	24	
25	26	27	28				

Març 2013

					1	2	3
4	5	6	7	8	9	10	
11	12	13	14	15	16	17	
18	19	20	21	22	23	24	
25	26	27	28	29	30	31	

Abril 2013

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Maig 2013

			1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12	
13	14	15	16	17	18	19	
20	21	22	23	24	25	26	
27	28	29	30	31			

Juny 2013

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Juliol 2013

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Setembre 2013

							1
2	3	4	5	6	7	8	
9	10	11	12	13	14	15	
16	17	18	19	20	21	22	
23	24	25	26	27	28	29	
30							

Les festes locals no estan assenyalades

d) Assignatures impartides

En cadascun dels cursos acadèmics s'imparteixen les següents matèries:

Primer curs

- Fonaments de dret públic ambiental - 4,5 crèdits
- Dret internacional del medi ambient - 4,5 crèdits
- Règim Jurídic de l'ordenació del territori i dret urbanístic - 4,5 crèdits
- Intervenció administrativa ambiental - 4,5 crèdits
- Introducció al medi ambient - 4,5 crèdits
- Dret comunitari ambiental - 4,5 crèdits
- Dret ambiental comparat - 4,5 crèdits
- Economia del medi ambient - 4,5 crèdits
- Introducció al dret ambiental sectorial - 4,5 crèdits
- La responsabilitat per danys ambientals - 4,5 crèdits
- Introducció a les ciències ambientals - 4,5 crèdits
- Clínica Jurídica ambiental - 5 crèdits

Segon curs

- Gestió de la qualitat ambiental i responsabilitat corporativa a l'empresa - 4,5 crèdits
- Dret d'aigües - 4,5 crèdits
- Dret de la contaminació - 3 crèdits
- Dret de l'energia - 4,5 crèdits
- Dret dels residus - 3 crèdits
- Fiscalitat ambiental - 3 crèdits
- Protecció del medi natural - 3 crèdits
- Anàlisi i gestió del conflicte ambiental - 3 crèdits
- Dret penal ambiental - 3 crèdits
- Introducció a la tecnologia ambiental - 4,5 crèdits
- Seminaris - 4,5 crèdits
- Pràctiques I - 4,5 crèdits
- Pràctiques II
- Metodologia de la investigació jurídica 3
- Tècniques d'investigació
- Treball de Fi de Màster

En el curs 2012-13 s'ha continuat oferint dues de les assignatures del Màster en llengua anglesa: Dret ambiental comparat i Dret ambiental de la Unió Europea, ofertada pels estudiants internacionals i de mobilitat Erasmus.

e) Altres conferències i sessions magistrals no curriculars impartides en els estudis del Màster:

Amb la finalitat d'ampliar el coneixement i l'actualització dels temes de dret ambiental, en el marc dels estudis en Dret Ambiental es van promoure les següents activitats acadèmiques:

Sra. Laurence Boisson de Chazournes, professora i cap del departament de Dret Internacional Públic i Organitzacions Internacionals de la Facultat de Dret de la Universitat de Ginebra va visitar el Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT) a la Universitat Rovira i Virgili per assistir com a

membre del tribunal de defensa públic del Treball fi de Màster del Sr. Rafael Clemente Oliveira do Prado, que es va dur a terme el dia 12 de setembre de 2012.

La Sra. Lesley McAllister, de la Universidad de California San Diego, i el Sr. Steven Weissman, director del *Energy Law Program* en el *Center for Law, Energy and Environment* de la University of California Berkeley, van assistir al seminari Internacional "Public Policy and Regulation on Climate Change and Plug-in Electric Vehicles. A comparative view between the United States and the European Union". En aquest seminari del Màster hi van participar també el Dr. Endrius Cocciolo i la Dra. Susana Borràs, membres del CEDAT.

El Dr. Alejandro Vergara Blanco, advocat i soci fundador del Estudio Jurídico Vergara y Compañía en Chile i professor de la Facultad de Derecho de la Pontificia Universidad Católica de Chile va impartir la "Coloquio sobre el modelo de los bienes públicos en Chile. Especial referencia al agua", el dilluns 1 d'octubre 2012: http://www.cedat.cat/_pdf/coloquios/vergara.pdf. Aquest Col.loqui es va poder seguir a través de adobe connect en la següent adreça:<http://videoconferencia.urv.es/r55891511/>.

El dia 28 de desembre de 2012, a la Sala de Graus , a les 16:00 hores es va dur a terme la jornada "Agenda de Pau i Riscos Mediambientals. Pobles indígenes del Cauca, Colòmbia".

El dia 11 d'abril del 2013 es va fer la presentació projecte "Gestió de la Sostenibilitat Ambiental: una experiència acadèmica i solidària a l'Amazònia" Ponents: Beatriz Felipe, Natàlia Marulanda i Alba Cedó Organitza Centre de Cooperació al Desenvolupament "URV Solidària" i Centre d'Estudis de Dret Mediambiental "CEDAT" Sala de Graus C.Catalunya 12:30 h a 13:30 h.

d) Sortides de Camp

Les sortides de camp són una activitat d'aprenentatge complementària a la formació teòrica de l'alumnat, que els hi permet familiaritzar-se amb el funcionament de diverses instal·lacions, empreses i altres centres dedicats a la gestió ambiental.

Tenen la finalitat de permetre a l'alumnat aprofundir en l'estudi de temes específics a nivell pràctic relatiu a la protecció i gestió ambiental, mitjançant l'observació sobre el terreny. L'alumnat té l'oportunitat de treballar i observar els aspectes de caràcter més tècnics i tecnològics de la intervenció pràctica sobre el medi ambient. Al llarg del curs acadèmic es realitzen diferents sortides de camp i visites d'estudi a instal·lacions, empreses i a esdeveniments de singular rellevància per a completar la formació de l'alumnat.

Durant el curs 2012/13 es van realitzar les següents sortides de camp:

El 21 de novembre de 2012, en el marc de l'assignatura de Dret de l'Energia, es va realitzar la visita a les instal·lacions de la nuclear d'Ascó central. Els estudiants van rebre explicacions de les operacions que es porten a terme en tot el cicle de funcionament de la Central i van poder a més a més el nou centre d'emmagatzematge temporal de residus nuclears i accedir a la sala de control de de la planta. Les instal·lacions de la central compten i amb un nou i equipat Centre d'Informacions i el Sr Rafael Albaladejo, coordinador de l'àrea de Comunicació i Relacions Externes, va atendre els dubtes dels alumnes i va proporcionar tota la informació necessària sobre la central.

El 3 de febrer de 2013, en motiu de la celebració del Dia Mundial dels aiguamolls, els estudiants i professorat del Master Universitari en Dret Ambiental van realitzar una visita de camp al Delta de l'Ebre amb la finalitat de conèixer la funció ecològica dels boscos de ribera i apreciar el valor natural de la zona. La Plataforma en Defensa de l'Ebre i membres de l'organització SEU/Birdlife van guiar la sortida i van explicar la importància ecològica de la zona. La Clínica Jurídica Ambiental del Master Universitari en

Dret Ambiental de la URV està col·laborant amb la Plataforma en Defensa de l'Ebre prestant assessorament jurídic en relació al nou Pla Hidrològic de la Conca de l'Ebre, que està en procés d'aprovació per part de la Conferència Hidrogràfica de l'Ebre i que no inclou un cabal ecològic suficient per al tram final del riu i del Delta de l'Ebre.

El 18 de febrer de 2013 es va realitzar la visita de l'Estació depuradora d'aigües residuals de Vila-seca i de Salou, explotada per CADAGUA, la qual disposa d'un procés de tractament terciari de l'aigua depurada que permet el seu reaprofitament per a usos lúdics i recreatius (concessions de reg d'enjardinament de Portaventura, reg dels camps de golf de Lumine Golf Beach Club i reg del Parc urbà de la Torre d'en Dolça de Vila-seca) i de concessió d'aigua depurada per a la planta de tractament terciari de l'AEQT per a usos industrials. La visita va servir per aprofundir en el context tècnic i jurídic en el marc de les concessions administratives establertes entre el productor de l'aigua regenerada i els usuaris finals d'aquesta, així com observar "in situ" el procés de regeneració aplicat a l'aigua depurada per ser apta per al seu reaprofitament.

e) Clínica Jurídica Ambiental

La Clínica Jurídica Ambiental (CJA) s'integra en el Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona CEDAT, de la Universitat Rovira i Virgili URV. Des del punt de vista de l'organització curricular, la CJA constitueix una matèria obligatòria del Màster Oficial en Dret Ambiental de la Facultat de Ciències Jurídiques de la URV, Postgrau compta amb alumnes de diverses nacionalitats. La data d'inici de l'activitat de la CJA va ser el curs acadèmic 2005-2006 i va rebre el Premi del Consell Social de la URV a la Qualitat en la Docència.

La CJA s'integra en el Programa d'Aprenentatge Servei de la URV. L'Aprenentatge Servei (APS) és una proposta educativa innovadora, que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte, en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo. Es tracta d'una activitat que integra el servei a la comunitat amb l'aprenentatge de continguts, competències, habilitats o valors, a partir de la pràctica reflexiva. L'Aprenentatge Servei és una metodologia que permet avançar en un dels grans reptes de la Universitat actual: la vinculació de les seves tres missions (docència, recerca i l'anomenada tercera missió, que expressa la funció social de la Universitat). La CJA, l'única a Catalunya i a Espanya, pretén aconseguir amb aquests objectius de l'APS. En aquest sentit, es pot comprovar el reconeixement que la URV ha fet d'aquesta assignatura del Màster: http://www.urv.cat/aprenentatgeservei/dret_ambiental.html.

L'equip docent de la clínica, abans de l'inici de cada curs acadèmic, es reuneix en sessió de coordinació per tal de seleccionar els casos proposats pels potencials clients, amb els qui ha tingut un primer contacte. L'equip docent és el que també decideix la configuració dels equips i l'assignació de tutors, atenent a diversos criteris d'eficàcia.

Un cop seleccionats els casos i formats els grups, la dinàmica de treball de la Clínica Jurídica Ambiental s'estructura entorn el treball en grup i les sessions plenàries.

Els alumnes treballen en grups de 3/4 persones, preferentment en l'elaboració de dictàmens sobre supòsits reals, a proposta d'administracions o ONGs, i en l'elaboració d'avant-projectes legislatius o reglamentaris, a proposta de les administracions. Cada grup té un tutor principal i un tutor assistent, responsables de dirigir-lo.

Un cop assignat el cas, la primera tasca del grup és concertar una entrevista amb el client, per tal de concretar i formalitzar l'encàrrec.

Durant el curs, es celebren tantes reunions de grup amb els tutors com siguin necessàries. A més, en diversos moments del curs es programen reunions de cada grup amb els seus tutors amb objectius predeterminats, per tal de procurar un mateix cronograma en l'assoliment de resultats parcials i garantir, així, una millor coordinació de l'activitat de la Clínica.

En les sessions plenàries son sessions conjuntes de tots els membres de la Clínica (estudiants i tutors). La seva finalitat és, d'una banda, ampliar la formació jurídica a partir del seguiment de tots els casos en els que s'està treballant en el si de la mateixa, i de l'altra, oferir la formació instrumental necessària per assolir la totalitat dels resultats d'aprenentatge fixats amb la Clínica.

Hi ha dues modalitats de sessió plenària:

- **sessions plenàries de seguiment:** de forma periòdica es convoquen reunions en les que els diferents grups informen sobre el cas en el que treballen. En la sessió inicial, els grups exposen el contingut de l'encàrrec del client i el pla de treball. En sessions posteriors, s'informa de l'evolució del cas, plantejant les qüestions especialment d'interès que es vagin suscitant i els resultats parcials. En una última sessió, els grups exposen un breu resum de l'informe final que lliuraran al client.

- **sessions plenàries formatives:** durant el curs es convoquen diverses sessions de contingut formatiu. La formació és tant de caràcter instrumental (bases de dades jurídiques ambientals i gestió de la informació, tècniques d'entrevista al client, treball en equip, comunicació oral i escrita de resultats de recerca), com jurídic. En aquest últim cas, es convida a experts externs relacionats amb la matèria que estigui treballant algun dels grups, o si s'escau, a advocats en exercici col·laboradors de la Clínica, per tal que donin el punt de vista més pràctic sobre els casos en curs.

Els resultats dels treballs son presentats en sessió plenària de la Clínica, al client en entrevista concertada a aquest efecte i, si escau, públicament en la forma més adequada, de cara a donar reconeixement a la feina realitzada i a utilitzar-ho com a marca de qualitat i distinció dels Estudis de Dret ambiental a la URV.

Durant el curs 2012-13, els casos estudiats va ser els següents:

CLIENT/ AREA D'ACTUACIÓ
ASSISTÈNCIA REALITZADA PER LA CLÍNICA

Client: SEO/Birdlife

La Clínica Jurídica Ambiental rep una proposta de col·laboració per part de SEO/Birdlife en el context del projecte *Life+VENENO*. Aquest projecte té com a objectiu la reducció significativa de l'ús il·legal de verí a Espanya, atès que aquesta és una de les principals causes de mortalitat per algunes de les espècies més amenaçades d'Europa.

La Clínica elabora un informe sobre l'article 336 del Codi Penal (caça i pesca no selectiva), en el qual es recullen i classifiquen les sentències dictades fins al moment i s'analitza des del punt de vista doctrinal aquest delictes, fent especial èmfasi en el verí com a forma comissiva, per tal d'oferir estratègies jurídiques idònies a la defensa dels interessos de l'entitat.

Client: Xarxa de Custòdia del Territori

La Xarxa de Custòdia del Territori (XCT) va encarregar a la Clínica Jurídica Ambiental de la URV que proposés un model de contracte o la caracterització d'una institució jurídica existent per tal d'establir un règim jurídic que pogués interessar tant als propietaris dels terrenys, com a les entitats que promouen la protecció del paisatge i del medi natural.

Client: Plataforma en Defensa de l'Ebre

La Clínica Jurídica va rebre l'encàrrec d'elaborar un dictamen jurídic amb la finalitat d'assessorar a la Plataforma en Defensa de l'Ebre sobre la possible vulneració de les Directives ambientals de la Unió Europea del Pla Hidrològic de l'Ebre, que aleshores estava pendent d'aprovació. En concret, s'analitza el possible incompliment per part d'Espanya de les Directives d'aus, hàbitat, la Directiva Marc de l'aigua, la de nitrats i d'avaluació ambiental estratègica, entre d'altres. La constatació d'un possible incompliment permetria al client elaborar una queixa i presentar-la davant de la Comissió Europea contra el presumpte incompliment de l'Estat espanyol.

2.2.1 Estudiants

En el curs 2012-13 s'ha recuperat una tendència que ja s'havia donat en els cursos anteriors, excepte en el curs 2011-12, l'augment de la presència d'estudiants internacionals per sobre del nombre d'estudiants espanyols. Aquest fet reforça la projecció internacional i trenca amb la tendència que s'havia experimentat en termes de captació en el curs anterior. Tal com es pot observar en la Taula n. 2, el curs acadèmic 2010-11 el nombre d'estudiants de nou accés procedents de l'Estat espanyol va ser d'11, mentre que els procedents d'Amèrica van ser 12. Aquesta tendència també es va donar en els cursos anteriors, és a dir, el 2009/10 i al 2008/09. En el curs acadèmic 2011-12, juntament amb el curs 2007-8, el nombre d'estudiants nacionals superaven al nombre d'estudiants estrangers. Aquest fet s'ha revertit en aquest any 2012-13, 4 espanyols front 7 d'internacional, 6 dels quals procedents de països llatinoamericans.

Taula 2. Distribució d'estudiants de nou accés segons procedència

	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Espanya	2	8	11	8	4
Sense definir					1
Resta Unió Europea		1			
Amèrica	7	8	12	5	6

Font: SINIA

Datainforme: 15/01/2014

El que és pot observar també en la Taula n. 2 és que encara cal reforçar més la captació d'estudiantat procedent de la resta de la Unió Europea, inclús estudiants procedents d'altres països com el Marroc, on part de la població s'expressa en llengua espanyola. Des de la coordinació del Màster s'està plantejant desenvolupar activitats de difusió en aquests altres països on hi pot haver cert interès pel Dret mediambiental.

Respecte a l'anàlisi per estudis o formació prèvia que dona accés als estudis del Màster, cal fer esment, tal i com es pot veure a la Taula n. 3, a que el nostre Màster atrau persones de perfil jurídic, però encara hi ha una forta presència de titulats en Ciències Ambientals i Enginyeria. La interdisciplinarietat de l'estudiantat enriqueix considerablement la formació desenvolupada en el Màster.

Taula 3. Distribució d'estudiants matriculats segons via d'entrada

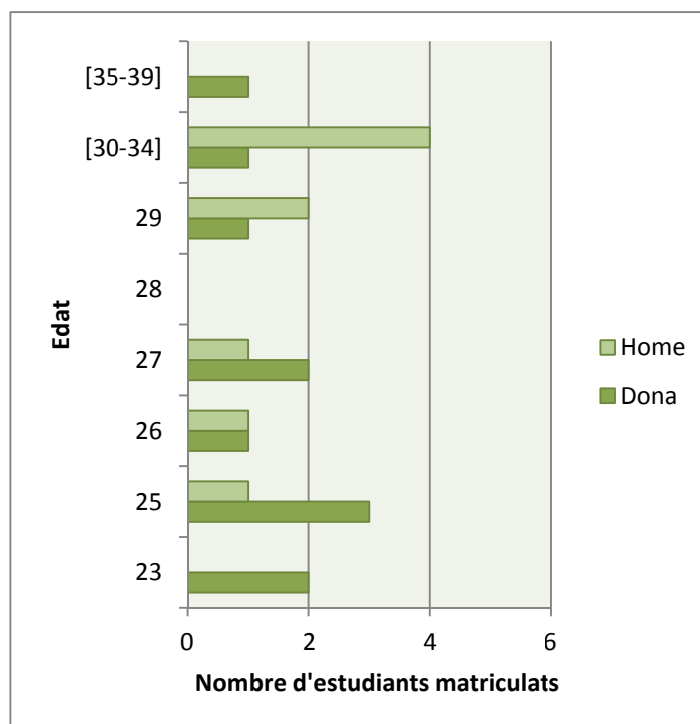
	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Grau, Diplomatura, Arq. Tècnic, Eng. Tècnica	1	2	3		1
Llicenciatura, Arquitectura, Enginyeria	1	7	8	8	5
Est 1r i 2n cicle no finalitzat: 180 o més crèdits troncal 1r cicle i 3 anys					
Estudis estrangers no homologats	7	9	12	5	6

Font: SINIA

Data informe:05/02/2013

Així mateix, com es mostra en el següent Gràfic n. 1, no sols la interdisciplinarietat està present, sinó també la mitjana d'edat dels estudiants, que la majoria es situa al voltant dels vint i vint-i-cinc anys. Aquesta es una mostra significativa de com la motivació, que genera el medi ambient en les diferents disciplines com a eix transversal, i com la actualitat de les qüestions ambientals, genera un interès creixent, especialment entre les persones que acaben els seus estudis de grau i/o llicenciatura.

Gràfic 1. Distribució d'estudiants segons edat i sexe

Font: Gabinet Tècnic del Rectorat

Data informe:21/01/2014

Aquest interès queda també reflectit en les activitats extracurriculars, que els mateixos estudiants del Màster han organitzat al llarg del curs 2012-13. Des de ja fa quatre anys, els estudiants a iniciativa pròpia organitzen els anomenats "Col·loquis de medi ambient i Llatinoamèrica". Els "Col·loquis de medi ambient i Llatinoamèrica" són un espai de debat i discussió de l'alumnat del Màster Universitari en Dret Ambiental, relatiu a diversos temes d'actualitat ambiental, sociocultural i política, que tenen un únic punt en comú: Llatinoamèrica. Aquests col·loquis, creats com a una activitat extracurricular a iniciativa del mateix alumnat, són dirigits per un/a alumne/a que presenta una ponència sobre un tema específic de

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	 Màster UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

lliure elecció –generalment del seu país de procedència -. A continuació, s'obre el debat a tots els participants.

Aquesta dinàmica de l'activitat permet l'enriquiment recíproc dels estudiants, que intercanvien les seves experiències sobre temes ambientals i desenvolupen les habilitats adquirides en el Màster. Durant l'any 2012-13 s'han celebrat el següents col·loquis:

6 de novembre. Col·loqui "Canarias, ¿Islas Afortunadas?: características ambientales, amenazas y alternativas". Estudiant de Doctorat del Departament de Dret Públic i ex-alumna del Màster Universitari en Dret Ambiental de la URV.

29 abril. Col·loqui: "Maíz transgénico y soberanía alimentaria en México"

A cargo de: estudiante del Máster en Derecho Ambiental de la URV. Lunes 29 de abril de 2013. A las 19.00h en el Seminario 1, FCJ – Campus Catalunya (URV).

Així mateix, molts estudiants han assistit a congressos, per tal de reforçar els coneixements de dret ambiental adquirits en el curs del Màster.

2.2.2 Recursos humans: personal acadèmic

La valoració dels recursos humans que donen suport al correcte desenvolupament de la titulació és gràcies a una bona pràctica desenvolupada al llarg d'aquests cursos acadèmics: la participació activa dels Departaments i Àrees de Coneixement en la revisió de les necessitats i adequació del professorat, amb anterioritat al curs acadèmic.

Per tant, el perfil del professorat és satisfactori quant a la seva categoria i el nombre d'experts professionals externs. La dotació real ha estat també satisfactòria, així com la ràtio estudiant/professorat. La major part del professorat del Màster, està adscrit a temps complet al Departament de Dret Públic i forma part del grup investigador del Centre d'Estudis de Dret Ambiental de la URV. L'experiència i el bagatge adquirits al llarg dels anys pel professorat s'ha assolit gràcies a la tasca docent, a través del Màster en dret ambiental; a la tasca de recerca, a través del coneixement en el camp del dret ambiental, i a la tasca de transferència, a través de l'aportació de solucions a problemes pràctics que l'entorn social necessita resoldre.

El professorat del Màster, plenament integrat en el Grup de recerca de la URV Territori, ciutadania i sostenibilitat, ha centrat la seva recerca principalment en el Dret Ambiental. El Grup ofereix serveis en assessorament jurídic a institucions públiques i privades, per exemple en el disseny i l'aplicació de polítiques ambientals o en la determinació del marc jurídic ambiental per al desenvolupament d'activitats econòmiques. Entre les seves tasques també s'hi compta l'elaboració d'informes i dictàmens per a organismes tant públics com privats, l'elaboració de projectes de normativa, l'organització de fòrums de debat i reflexió per a professionals i gestors, o l'oferta de formació continuada i actualització de coneixements per als professionals relacionats amb la gestió del medi ambient. El professorat del Màster, gràcies a aquesta vinculació al grup de recerca de Dret del Medi Ambient vol respondre a la demanda d'eines jurídiques adequades per a la gestió de l'entorn i oferir respostes tècniques a les múltiples qüestions que la complexitat del sistema normatiu planteja en aquest àmbit, des d'un plantejament multidisciplinar. La recerca, la transferència i la docència en dret ambiental demostra l'alta qualificació i expertesa del nostre equip docent.

A més el Grup de recerca "Territori, Ciutadania i Sostenibilitat" de la URV, al que pertanyen la major part dels investigadors del CEDAT i professorat del Màster, està reconegut com a grup de recerca consolidat de la Generalitat. Comissionat per a Universitats i Recerca. Generalitat de Catalunya. *Programa de*

Suport a Grups de Recerca, Convocatòria SGR 2009 Referència: 2009 SGR 81. Període 2009-2013. Investigador principal: Antoni Pigrau Solé.

Això ha comportat la inclusió en el *Programa de suport als grups de recerca reconeguts* de la URV. 2010PFR-URV-B2-20. Durada: 2009-2013. Investigador principal: Antoni Pigrau Solé. Actualment, s'ha sol.licitat a l'AGAUR la renovació d'aquest reconeixement.

Taula 7. Nombre i categoria del PDI i percentatge de docència (pla 2010)

	Categoria laboral	Nombre	% de docència
DOCTOR	Ajudant	1	1,91%
	Associat	2	6,22%
	Sense Assignar		4,45%
	Professor Agregat	5	28,46%
	Professor Col·laborador Permanent	1	5,74%
	Professor Lector	4	10,86%
	Titular d'Universitat	4	16,02%
	Catedràtic d'Universitat	4	14,16%
	TOTAL DOCTOR	21	87,82%
NO DOCTOR	Associat	6	12,18%
	TOTAL NO DOCTOR	6	12,18%

Font: SINIA
Data informe: 24/02/2014

Respecte al nombre de doctors dels docents de la titulació és important observar que la majoria de docents ostenten el grau de doctor. Tal i com es reflexa en la Taula n. 7, més de la meitat del professorat és doctor, exactament un 87, 82% percentatge que ha augmentat sensiblement respecte a les dades del curs anterior que era del 82,85%. Aquest fet demostra la progressiva consolidació de la qualitat docent del professorat del Màster en Dret Ambiental.

Un dels aspectes més destacables en relació al professorat del Màster és el seu alt grau d'especialització en temes ambientals. Molt d'aquest professorat, tal i com ja s'ha esmentat abans, és alhora personal investigador del Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT) de la URV o d'altres és personal professional altament expert en les matèries en les quals imparteixen docència. Les línies de recerca en les que s'ha especialitzat el cos docent ha estat, principalment, les que es relacionen a continuació:

1. Estratègies globals de desenvolupament sostenible

Sobre la base de l'experiència jurídica interdisciplinària en matèria de dret ambiental i els coneixements que incorporen els membres d'un anterior grup de recerca en Ciutadania, Immigració i Minories, s'investiga sobre el disseny d'estratègies de desenvolupament sostenible formulades a través de marcs jurídics orientats a promoure la preservació de l'entorn físic i la gestió dels fluxos de població.

2. Fonaments del dret ambiental

La tasca interdisciplinària acumulada i la participació, sobretot, d'àrees com Filosofia del Dret, Dret Constitucional i Dret Internacional Públic permeten formular una línia de recerca enfocada a

establir els aspectes conceptuals fonamentals del dret ambiental com a base segura per al desenvolupament i la interpretació eficaç.

3. Gestió ambiental dels actors productius

En aquest camp s'ha desenvolupat fins ara el gruix de l'activitat de recerca del grup, a través de projectes relatius a la prevenció i control integrats de la contaminació, així com la responsabilitat per danys al medi ambient. Es tracta de dissenyar instruments jurídics eficients per disciplinar l'ús dels recursos i la càrrega ambiental dels diversos actors productius.

4. Dret ambiental sectorial

Atesa la dimensió complexa i polièdrica del dret ambiental, no es pot desconèixer la importància de les especialitats sectorials en el desenvolupament d'una política ambiental coherent i efectiva. El grup de recerca ha treballat o té previst fer-ho en sectors com ara el sòl, els residus, les aigües, l'energia o els espais naturals protegits.

5. Govern local i desenvolupament sostenible

A partir de la Conferència de Rio, les administracions locals han esdevingut un actor clau en el disseny d'estratègies de desenvolupament sostenible i protecció del medi ambient. L'estudi d'aquest rol i, particularment, de l'elaboració i implementació d'agendes 21 locals constitueix un dels camps en què el grup de recerca treballa.

A més a més, aquest equip ve completat per un seguit de professorat visitant d'altres universitats i/o professionals externs, que aporten una perspectiva pràctica en l'estudi dels diversos sectors del medi ambient, aportant els coneixements no jurídics necessaris per a completar l'aprenentatge dels nostres estudiants. En efecte, durant aquest curs 2012-13, el Màster també va comptar amb la col·laboració 41 professors i professionals externs, altament especialitzats en diverses matèries de Dret ambiental. Aquesta col·laboració va suposar un total de 97 hores de classe (6,9 crèdits).

Moltes d'aquestes col·laboracions s'ha realitzat en l'àmbit de l'assignatura "Seminaris". En el curs 2012-13 es van impartir les següents sessions que van completar la formació especialitzada dels estudiants del Màster:

Dr. Alejandro VERGARA BLANCO, Abogado y socio fundador del Estudio Jurídico Vergara y Compañía (Chile) y Profesor de la Facultad de Derecho de la Pontificia Universidad Católica de Chile. "El modelo de los bienes públicos en Chile. Especial referencia al agua", 1 de octubre de 2012

Sra. Cristina ÁLVAREZ BAQUERIZO, SEMINARIO "PRÁCTICA AMBIENTAL EN TRIBUNALES" con Abogados de RADA. 1ª sesión. 12 Noviembre 2012 (3h)

Sra. Isabel JUNQUERA, 26 NOVIEMBRE, SEMINARI "Finançament de projectes europeus en Medi Ambient i Energia" (3h).

Sra. Reyes CORTÉS MARTÍNEZ DE CARVAJAL, SEMINARIO con Abogados de RADA, 2ª sesión, 5 Diciembre 2012. (3h)

Videoconferència des de Doha (Qatar). En el marco de la XVIII Conferencia de las Partes de la Convención Marco de las Naciones Unidas sobre el Cambio Climático (COP18). Dr. Rodolfo GODÍNEZ

ROSALES, Director de Medio Ambiente, Secretaría de Relaciones Exteriores, México. 5 de diciembre de 2012.

SEMINARIO INTERNACIONAL CEDAT-AIDA: "EL ACCESO DE LAS VÍCTIMAS DE DAÑOS AMBIENTALES A LA JUSTICIA". 9 Y 10 ENERO 2013 (15h.)

Sra. Sonia ORTIGA, SEMINARIO con Abogados de RADA, 3ª sesión. 14 Enero 2013 (3h)

Sra. Isabel JUNQUERA, 28 GENER 2013, SEMINARI "Participació ciutadana en espais naturals protegits" (3h)

Sra. Ana BARREIRA, SEMINARIO con Abogados de RADA, 4ª sessió. 4 FEBRERO 2013, (3h)

Sr. Jordi ESCOLÀ, 11 I 18 FEBRER 2013, SEMINARI "Implicacions legals en la reutilització d'aigües residuals depurades" (8h.)

Sra. Maria Soledad GALLEGO, SEMINARIO con Abogados de RADA,, 5ª sessió. 4 Marzo 2013. (3h)

Dr. Xavier FERNÁNDEZ PONS, Universitat de Barcelona, SEMINARI "Comerç i Medi Ambient", 11 i 18 Març 2013 (6h)

Sr. Raúl BURGOS, SEMINARIO con Abogados de RADA, 6ª sessió. 8 d'abril 2013 (3h)

Dra. Mar CAMPINS ERITJA, Universidad de Barcelona. Seminario "La gobernanza ambiental del Ártico: Una oportunidad para la Unión Europea?" . 12 de abril de 2013.

Dra. Dolors COLLELLMIR MORALES, URV, "Los pueblos aborígenes australianos y su conexión con la naturaleza" 15 Abril 2013; (2H)

Dr. Gregorio MESA CUADROS, Universidad Nacional de Colombia, "Derechos Ambientales y Justicia Ambiental: algunos elementos para la concreción del Estado Ambiental de Derecho" 22 de abril de 2013, (3h.)

CEDAT - Càtedra DOW/URV de Desenvolupament Sostenible. Presentació de l'estudi "Impacte econòmic de l'energia eòlica a escala local a Catalunya. Estudi comparatiu". Sr. Sergi SALADIÉ. 29 d'abril de 2013.

Dr. Gabriel REAL FERRER, Universitat d'Alacant, "Sostenibilidad y acción municipal". 6 de maig de 2013. (2h.)

Seminario "La protección del territorio y del medio ambiente: La responsabilidad de las administraciones y de los funcionarios públicos". Modera: Gonzalo QUINTERO OLIVARES, URV. Participan: Francisco BAÑERES SANTOS, Fiscal del TSJ de Catalunya, Javier HERNÁNDEZ GARCÍA, magistrado, presidente de la Audiencia Provincial de Tarragona, Carlos RUBIO, Magistrado de la Sala de Derecho Civil y Penal del TSJ de Catalunya. Fiscal. 13 de mayo de 2013.

Alberto OLIVARES GALLARDO, Universidad Católica de Temuco (Chile). "Análisis comparativo de las políticas energéticas de la Unión Europea y Chile". 20 Mayo 2013 (2h.)

Cal fer esment, a més a més, que la Comissió d'Intercanvi Cultural, Educatiu i Científic entre Espanya i els Estats Units d'Amèrica (Comissió Fullbright) va aprovar la sol·licitud del Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT) per rebre un professor visitant nord-americà. Cada any, la Comissió

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	 MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

Fulbright selecciona mitjançant convocatòria pública els centres que rebran professors visitants. L'elecció dels professors visitants dotats d'una beca de la Comissió es porta a terme a través d'un procediment competitiu d'acord al perfil sol·licitat pel centre de destí. El CEDAT va acollir entre setembre i desembre del 2013 un professor de Dret de l'Energia que ha impartit classes en els àmbits del Màster Universitari en Dret Ambiental i de doctorat.

2.2.3 Recursos materials i serveis

La gestió de recursos materials i serveis forma part dels objectius específics de qualitat del centre i de forma especial referent a material informàtic i adequació d'aules a la formació dins de l'Espai Europeu d'Educació Superior.

Entre els anys 1993 i 2011, la FCJ ha adquirit documents en matèria de Medi Ambient per un import aproximat de 105.000 € a través del pressupost ordinari, diversos projectes de recerca, d'un ajut de la CIRIT (1994) i de quatre ajuts específics: PIR (2003), PEIR (2004), PEIR (2005) i PEIR (2007). Això inclou un fons de més de 3.000 volums, aproximadament, i 31 publicacions periòdiques en paper a més d'altres revistes jurídiques electròniques. A través del CBUC, el CEDAT té accés a més de 300 revistes relatives al medi ambient, en tots els seus aspectes, en format electrònic, disponibles en les bases de dades Lexis-Nexis, Ecoiuris, Iustel, i Ecolegis; els portals de revistes electròniques JSTORI, JSTORII, Taylor&Francis i Scopus i els Llibres-e Oxford Referencie Online i Springer. Des del 2010 el fons de llibres juntament amb altres documents afins procedents de la Facultat de Lletres i l'Escola d'Infermeria ocupen un espai singular a l'Aula de Medi Ambient, en el sí de la biblioteca del Campus, que ha permès centralitzar tota la documentació bibliogràfica en un mateix espai, facilitant la consulta i difusió del material bibliogràfic i documental tan important de la biblioteca, que ha permès ser un referent en el consorci de biblioteques de tot el sistema universitari de Catalunya.

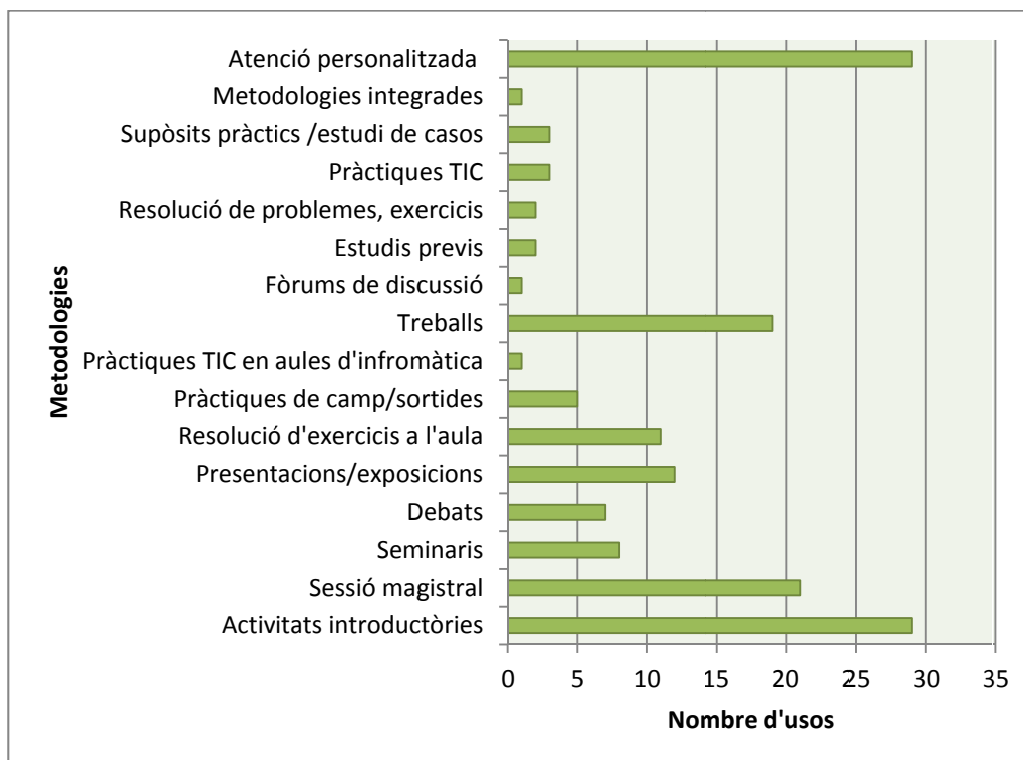
Així mateix, cal destacar l'equipament adequat de tot l'aulari que s'utilitza per a impartir les classes del màster. Tot l'aulari disposa de recursos material de suport a l'aprenentatge amb un d'equipament informàtic complet, pissarra digital, sistema de videoconferència i connexió inalàmbrica a la xarxa. Cal fer esment, que tot el professorat està familiaritzat en l'ús de les noves tecnologies, la qual cosa ha permès introduir flexibilitat en la impartició de les classes, realitzant les mateixes per videoconferències (via Skype, Adobe Connect o altres mitjans per a videoconferència), sobretot quan era interessant contactar amb experts estrangers sobre una determinada matèria.

2.2.4 Desenvolupament docent

2.2.4.1 Metodologies docents i sistemes d'avaluació

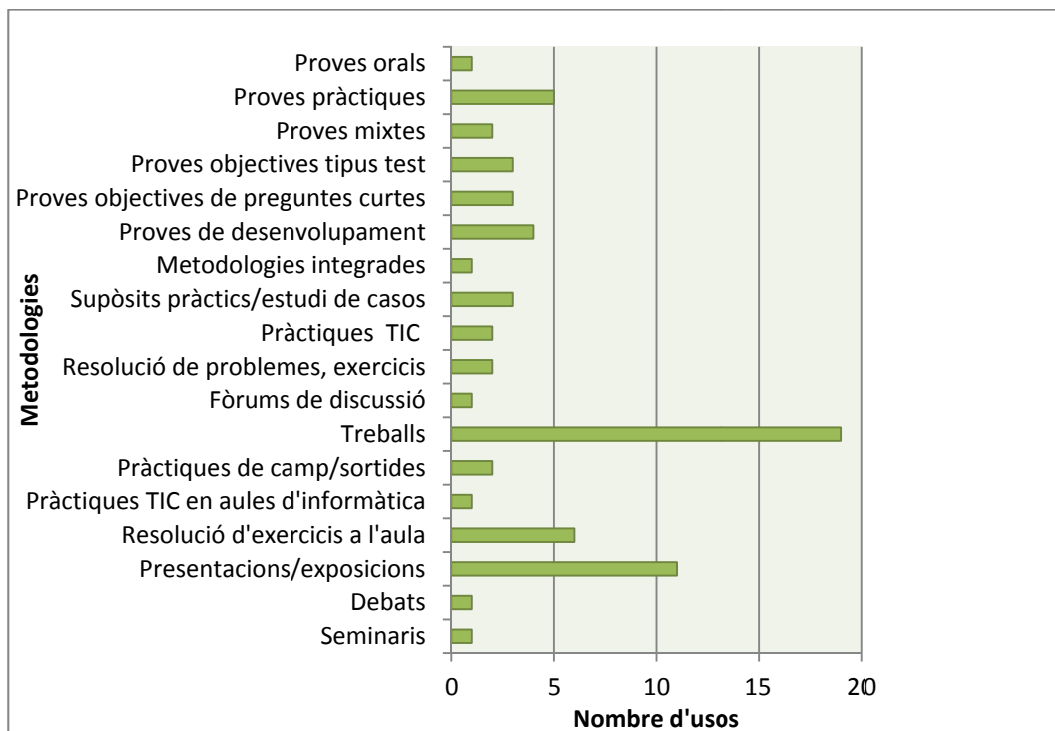
Seguidament s'exposa informació sobre l'ús de metodologies docents i formes d'avaluació utilitzades en les 29 assignatures del Màster.

Gràfic 1. Metodologies docents

Font: Docnet
Data informe: 13/02/2014

Gràfic 2. Sistemes d'avaluació

Font: Docnet
Data informe: 13/02/2014

El Màster Universitari en Dret Ambiental, d'acord amb els criteris de l'EEES, aposta per la instauració de noves metodologies docents, en detriment de les tradicionals classes magistrals, tal i com es pot observar en les taules superiors. Amb les metodologies emprades es pretén que el Màster es converteixi en un sistema d'ensenyament en un d'aprenentatge, en el qual es "ensenyi a aprendre". Això es basa en una major implicació i autonomia de l'estudiant, en l'ús de metodologies docents més actives (treball en equip, tutories, major ús de les noves tecnologies...) i en un seguiment més personalitzat del treball de l'estudiant pel professor. Per aquest motiu, les metodologies docents emprades es basen en dos fonaments bàsics:

* Avaluació continuada: seguiment diari al treball personal de l'alumne mitjançant avaluacions contínues. Per dur a terme l'avaluació contínua es proposen principalment dues eines: l'ús de totes les possibilitats que ofereix Internet i les noves tecnologies TIC i les tutories personals.

* Ensenyament pràctic: intervenció activa de l'alumne a través d'exercicis, treball en grup, pràctiques professionals, etc.

El disseny de la titulació i les assignatures que la conformen juntament amb el treball fi de màster ofereixen abundants oportunitats per al desenvolupament competències genèriques de tipus transversal. Com a activitats concretes que es donen en diferents assignatures i que potencien aquestes competències són:

- Presentacions orals de treballs davant la classe (capacitat de comunicació i argumentació oral)
- Presentació de treballs escrits (capacitat de comunicació i argumentació escrita, capacitat d'anàlisi i síntesi)

- Resolució de problemes
- Realització de projectes (planificació).
- Realització de pràctiques i treballs en petits grups (treball en equip)
- Treballs per buscar solucions obertes a un problema, que potencien l'autonomia de l'aprenentatge.

Respecte als sistemes d'avaluació, també d'acord amb els criteris que imposa l'EEE, l'avaluació continuada comprèn una diversificació de l'avaluació prioritzant els treballs, que reforcen l'aprenentatge autònom de l'estudiant i la resolució de problemes i exercicis a l'aula, on l'alumne esdevé el principal protagonista, amb el referent del professor guia per al seu procés d'aprenentatge.

En totes aquestes metodologies docents i formes d'avaluació cal destacar l'experiència de l'ús de la plataforma moodle com a gestor de la docència i de l'aprenentatge cooperatiu com a mètode d'avaluació en les diverses assignatures del Màster.

Una de les metodologies docents emprades en el Màster Universitari en Dret Ambiental i que és un referent a nivell de l'Estat espanyol és el mètode clínic, a través de la Clínica Jurídica ambiental.

En les guies docents de les assignatures del pla d'estudis, que són públiques, aporten informació sobre el professorat, les metodologies docents, els objectius d'aprenentatge de l'assignatura i els continguts entre d'altres. Tota la informació segueix uns mateixos criteris generals d'indexació i de presentació.

2.2.4.2 Ús de recursos docents virtuals

Respecte a l'ús de recursos docents virtuals cal dir que el Màster Universitari en Dret Ambiental aposta per combinar la modalitat presencial i l'e-learning, especialment mitjançant la plataforma digital educativa moodle.

L'Entorn Virtual de formació de la URV està basat en la plataforma Moodle, per cada assignatura es genera un aula virtual a la qual tenen accés el professorat i els estudiants corresponents. Tot i així la correspondència entre assignatures i aules no és unívoca, ja que es poden realitzar unions, divisions o duplicacions d'aules virtuals segons els responsables d'assignatura ho considerin adient pel desenvolupament de les mateixes.

La plataforma Moodle permet integrar recursos, eines d'auto-aprenentatge, sistemes de seguiment i control de l'avaluació de diferents activitats, millorant la interacció professor-alumne. Aquesta plataforma permet gestionar la docència en les diverses assignatures del Màster, ja que permet una completa gestió informàtica tant de l'acció docent, centrada en el procés ensenyament-aprenentatge, com de l'avaluació de les assignatures. A més possibilita l'intercanvi amb altres professors d'una mateixa assignatura de col·leccions de materials i activitats, a més d'una altra sèrie de recursos molt interessants des del punt de vista docent. D'altra banda s'han implantat estratègies basades en el treball cooperatiu o com a mètode d'avaluació de les tutories. Amb aquests instruments docents es facilita als estudiants la seva planificació i la participació en les diferents tasques plantejades com a part de l'avaluació continuada amb la finalitat d'adquirir els continguts de les assignatures del Màster.

Dins de l'aula virtual els professors i els estudiants disposen d'una sèrie de funcionalitats per la publicació de continguts, la realització de diferents tipus d'activitats, així com diferents eines de comunicació, incloent webconferències i publicació de notes personalitzada.

Aquest curs acadèmic les aules virtuals disponibles per la nostra titulació han estat 29 de les quals el 100% han estat utilitzades pels professors i estudiants. Del total d'usuaris amb rol de professor dins de

les aules virtuals de la titulació, s'ha connectat regularment a l'aula virtual el 60%, i d'estudiants el 78,46%.

Cal indicar que aquestes aules virtuals, de vegades, son compartides entre assignatures de diferents titulacions. Per la qual cosa, en el còmput d'aquests percentatges, en el cas d'aules compartides, hi compten tots els usuaris professors i alumnes, independentment que siguin d'aquesta titulació o d'altres amb les que comparteixi l'aula virtual.

En efecte, respecte a aquest indicador convé apuntar que la pràctica totalitat dels estudiants i professorat s'ha adaptat perfectament a aquesta modalitat i no s'han plantejat problemes en un ús suficient i expert de moodle. No s'han produït incidències remarcables i cal destacar en canvi:

- a) L'ús generalitzat dels fòrums per a l'aprenentatge col·laboratiu
- b) La realització de qüestionaris
- c) L'edició de pràctiques i treballs
- d) La comunicació amb l'equip docent

Com a compromís de qualitat del Màster es va contemplar l'absoluta obligatorietat, per part de tots els equips docents de totes les matèries, que previ des de l'inici de les classes, s'edités en moodle la Guia docent com a instrument fonamental del desenvolupament curricular de cada matèria, els criteris d'avaluació i un cronograma precís indicant per cada setmana les unitats didàctiques, tasques i proves contemplades, amb la finalitat de que amb caràcter obligatori hagi de ser impartida la totalitat de la matèria. La planificació, doncs, descansa, com un indicador de qualitat perfectament complert, sobre un cronograma que obliga al seu compliment, així com a l'obligatorietat d'editar els materials didàctics de cada unitat prèviament a l'acompliment d'ella per part de docents i discents.

2.2.4.3 Acció Tutorial

Fins al moment, la proximitat dels docents del Màster i la tasca de la coordinació han consolidat una activitat que va començar de caràcter informal de tutorització dels estudiants i que ha derivat en l'aprovació del Pla d'Acció Tutorial adaptat als estudis del màster Universitari de Dret Ambiental, aprovat per la Junta de Facultat de Ciències Jurídiques de la URV. Amb aquest pas, el Màster Universitari en Dret Ambiental és el primer en tota la Universitat en dotar-se d'un PAT pels estudis de Màster.

Així doncs, des del curs 2010-2011 s'aplica el Pla d'acció tutorial (PAT) adaptat als estudis de Màster. Cada any, es nova aquest Pla i s'aprova per Junta de Facultat.

El PAT actua en tres fases:

- a) Presentació al conjunt dels estudiants del programa el primer dia de curs per part del coordinador del programa, en la qual els estudiants poden formular els dubtes que se'ls poden plantejar (cal notar, de tota manera, que el nombre elevat d'estudiants estrangers i els problemes de visats fan impossible, en ocasions, que realment tots els estudiants puguin ser presents el primer dia del curs).
- b) Reunió personalitzada durant els primers dos mesos del màster entre cada estudiant i el coordinador del Màster així com el responsable del Grup de Recerca, en la qual es determina l'orientació professional i investigadora del alumne i se li assigna un tutor que haurà de fer-ne el seguiment durant el programa i dirigir el treball de recerca de final de màster corresponent.
- c) Contactes periòdics entre l'estudiant i el seu tutor. S'ha establert un cronograma estàndard, que estudiant i tutor poden alterar, però que els serveix de guia.

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	 Màster UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

A banda, es compta amb una tutoria conjunta específica en relació amb la Biblioteca. Es realitzarà un curs impartit pel personal de la Biblioteca als alumnes del màster.

Com part de l'acció tutorial endegada des del Màster en Dret Ambiental, el 25 de setembre de 2012 es va celebrar l'acte de benvinguda dels nous estudiants del Màster. L'acte de benvinguda és un acte de caràcter informal organitzat per la coordinació del Màster que es realitza a principis de curs amb la finalitat d'introduir als nous estudiants als estudis de Dret ambiental i de facilitar la integració, especialment per als alumnes provinents de fora d'Espanya. En aquest acte es convida al professorat del Màster i als alumnes de primer i segon curs, així com als ex alumnes que estiguin realitzant estudis de Doctorat en Dret Ambiental, així com a l'Associació d'Alumnes i Ex-alumnes de Dret Ambiental de Tarragona (AAEDAT), formada per alumnes i antics alumnes dels estudis de Dret ambiental de la URV.

Així mateix el dijous 27 de setembre de 2012 es va realitzar l'acte de benvinguda, organitzat per la URV per a estudiants internacionals.

2.2.4.4 Pràctiques externes

Les "Pràctiques Externes" corresponen al bloc de dues assignatures obligatòries, Pràctiques I i II, previstes en el pla d'estudis del Màster Universitari en Dret Ambiental. Aquestes practiques són les activitats formatives que permeten a l'estudiant l'aplicació pràctica dels coneixements adquirits en la seva formació acadèmica, preparant-li per a l'exercici d'activitats professionals o investigadores i facilitant la seva incorporació al mercat de treball.

La possibilitat d'introduir pràctiques externes, en els títols ve a reforçar el compromís de la Universitat amb l'ocupació dels futurs postgraus, enriquint la formació dels estudiants dels ensenyaments de màster, en un entorn que els proporcionarà, tant a ells com als responsables de la formació, un coneixement més profund sobre les competències que necessitaran en el futur.

El contingut de les pràctiques respon a la següent descripció: iniciació a la pràctica professional en qüestions d'assessorament jurídic ambiental i de consultoria ambiental, de tal manera que l'alumne adquireixi experiència i participi en projectes directament relacionats amb la gestió ambiental.

L'objectiu fonamental de les Pràctiques és la formació integral de l'alumne universitari de postgrau a través d'un programa educatiu paral·lel a la universitat i en l'empresa, combinant teoria i pràctica. Es pretén amb això donar l'oportunitat a l'estudiant de combinar els coneixements teòrics amb els de contingut pràctic i d'incorporar-se al món professional en finalitzar el programa amb un mínim d'experiència. Així mateix, aquest sistema permet que les empreses, les administracions públiques o les organitzacions no governamentals col·laborin en la formació dels estudiants de postgrau, contribuint a introduir amb realisme els coneixements que el treball quotidià exigeix en la formació de l'universitari i a facilitar una major integració social en els centres universitaris.

L'acostament de l'estudiant al món laboral, bé en les empreses o en les institucions, és un complement formatiu particularment necessari per als estudiants del Màster en Dret Ambiental. Per això, tan important o més que el contingut específic de la pràctica és l'experiència vital que suposa inserir-se en les condicions reals de treball d'una empresa. Per aquest motiu, malgrat les pràctiques són de l'itinerari curricular professionalitzador, molts estudiants del perfil investigador han optat voluntàriament en realitzar pràctiques extracurriculars, per tal d'aprofitar les oportunitats que ofereixen les pràctiques externes, incloent la possibilitat de trobar un lloc de treball.

El reconegut prestigi dels prestadors de pràctiques garanteix una millor qualitat en l'aprenentatge i preparació de l'alumnat davant dels reptes de la protecció ambiental, així com respon a les expectatives

Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013

dels empleadors de formar futurs professionals especialitzats en l'àmbit ambiental. La coordinació del Màster, junt amb el Centre d'estudis de Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT) i la URV, té signat diferents convenis de col·laboració amb diferents entitats.

S'han conclòs convenis de pràctiques curriculars entre la Facultat de Ciències Jurídiques i diverses entitats que han tutoritzat els alumnes del Màster. I s'han continuat els contactes amb el Centre d'Atenció als Estudiants de la URV per permetre als alumnes de l'itinerari de recerca, els quals no estan obligats a realitzar les assignatures de Pràctiques I i II, puguin fer pràctiques extracurriculars i així adquirir experiència pràctica al llarg dels seus estudis de postgrau, gaudint dels avantatges d'estar coberts per un Conveni recolzat per la URV. L'instrument és el Conveni específic de col·laboració per al desenvolupament d'un programa de pràctiques externes entre la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat Rovira i Virgili i l'entitat externa col·laboradora.

Al llarg del curs 2012-13, s'han realitzat pràctiques curriculars en les següents entitats:

LAVOLA 1981, S.A	02/04/2013-10/05/2013
ENVIRONMENT AGENCY OF ICELAND	JUNY-AGOST 2013
FRIENDS OF THE EARTH FINLAND (MAAM YSTAVAI)	03/06/2013- 7/09/2013
DIPUTACIÓ DE TARRAGONA	12/11/2012- 19/12/2012
CORPORACIÓN FISCALÍA DEL MEDIO AMBIENTE (FIMA)	JULIOL-SETEMBRE 2012
LAVOLA 1981, S.A	GENER-ABRIL 2013

I les pràctiques extracurriculars a:

CTAIMA Outsourcing&Consulting, S.L	27/12/2012-30/08/2013
AJUNTAMENT DE TARRAGONA	11/06/2012- 31/07/2012

Com es pot observar, durant el curs acadèmic 2012-13, s'han promocionat les pràctiques internacionals tan a organitzacions internacionals, com a organitzacions no governamentals amb un àmbit d'actuació internacional. Aquesta experiència és pretén promocionar des de la coordinació del Màster per promoure la internacionalització dels nostres estudis més enllà de l'Estat espanyol i constituir així un referent espanyol en estudis de dret ambiental.

Per tal de cobrir les despeses que les pràctiques externes internacionals poden generar, es publiciten en la pàgina web del Màster les següents vies de finançament per fer pràctiques a l'estranger

- Beques Leonardo DaVinci
- Beques Argo GLOBAL
- Programa Eurodissea
- Programes de beques ACCIÓ
- STEP (Students Trainee Exchange Programme)
- Pràctiques en institucions de la UE

Així mateix, els estudiants que realitzen pràctiques internacionals, la URV a través de l'I-Center tramita una assegurança addicional per donar cobertura i assistència mèdica a aquests estudiants que es desplacen a l'estranger.

Durant el curs 2012-13, les curriculars a l'estranger amb conveni Erasmus s'han realitzat a: Sicília (Itàlia) i al Centro di Documentazione sui Conflitti Ambientali. Roma (Itàlia).

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	 Màster UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

2.2.4.5 Mobilitat

La mobilitat, tant d'estudiantat com de professorat, és una pràctica desitjable en la formació universitària i un mitjà per incrementar la qualitat i la diversitat de l'ensenyament establert. En aquest sentit, la creació de l'Espai Europeu d'Educació Superior i la mobilitat són activitats que es complementen, de manera que el desenvolupament d'un potencia l'altre.

Així mateix, la mobilitat produeix un impacte personal, acadèmic i professional àmpliament reconegut a la societat. La mobilitat en general permet: millorar competències personals, com la capacitat de treball en equip, l'adaptació a noves situacions; millorar les competències interculturals necessàries en el món globalitzat; millorar la competència lingüística; augmentar l'ocupabilitat i permetre que accedir millors feines; i millorar la formació acadèmica.

Durant el curs 2012-13, i d'acord amb la Resolució a la CONVOCATÒRIA DEL PROGRAMA DE MOBILITAT ERASMUS PRÀCTIQUES PER ESTUDIANTS DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI CURS ACADÈMIC 2012-2013: <http://www.urv.cat/media/upload/arxius/mobilitat/Erasmus%20Practiques/resoldefsm.pdf>, un estudiant del Màster s'ha beneficiat de les beques del programa "Lifelong Learning Programme" d'ERASMUS PRÀCTIQUES per una estada de sis mesos.

A nivell de mobilitat de professorat, es va comptar amb professors estrangers convidats per a impartir sessions en el Màster:

El dia 1 d'octubre de 2012, a les 11:00 hores, al Seminari 1 es va dur a terme el "Coloquio sobre el modelo de los bienes públicos en Chile. Especial referencia al agua", a càrrec del Dr. Alejandro Vergara Blanco, advocat i soci fundador del Estudio Jurídico Vergara y Compañía en Chile, profesor de Derecho de la Facultad de Derecho de la Pontificia Universidad Católica de Chile.

El dia 5 de desembre de 2012, a les 17:00 hores, al Seminari 1 es va dur a terme la videoconferència desde Doha titulada : "Retos y expectativas de las conferencias de cambio climático de Doha", a càrrec del Sr. Rodolfo Godínez Rosales, Director de Medio Ambiente. Secretaría de Relaciones Exteriores, México.

El dia 28 de desembre de 2012, a la Sala de Graus , a les 16:00 hores es va dur a terme la jornada "Agenda de Pau i Riscos Mediambientals. Pobles indígenes del Cauca, Colòmbia".

Per tal de continuar potenciant la mobilitat d'estudiants i professorat, durant el 2012-13 el CEDAT ha impulsat la signatura dels següents Convenis de col·laboració relatius als estudis de Dret Ambiental o a les activitats del Centre i que tenen incidència en la millora de la internacionalització dels estudis del Màster:

Addenda de pròrroga del conveni entre el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya i la URV per a la coedició de la Revista Catalana de Dret Ambiental (signat el dia 24/04/2012)

Convenio Marco de Cooperación entre la Universidad Rovira i Virgili, el Centre d'Estudis de Dret Ambiental Alcalde Pere Lloret y la Universidad de Cuenca.

Convenio marco de colaboración interuniversitario entre la Universidad Rovira y Virgili y la Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales Sede Ecuador. FLACSO .

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

Carta de Intenciones entre la Facultad de Ciencias Jurídicas y Sociales de la Universidad de Caldas, Colombia – Centro de Investigaciones Sociojurídicas (CIS) y la Universitat Rovira i Virgili-Centro de Estudios de Derecho Ambiental de Tarragona (CEDAT). Signada el dia 01/02/2012

Conveni de col.laboració entre l'Ajuntament de Tortosa i la Universitat Rovira i Virgili per tal de donar suport als estudis de Dret Ambiental durant el curs 2012-13 (signat el dia 28/12/2012).

Conveni marc de col.laboració entre la Universitat Rovira i Virgili i la Facultat Latinoamericana de Ciencias Sociales sede amb seu a Flacso-Ecuador (signat el dia 06/02/2013)

Conveni general de col.laboració i cooperació entre el Consorci d'Aigües de Tarragona i la Universitat Rovira i Virgili amb relació als Estudis de Dret Local i Dret Ambiental (signat el dia 30/09/2013).

S'han tramitat també els següents convenis:

CEDHA. Convenio Marco de Cooperación entre la Universidad Rovira y Virgili y el Centro de Derechos Humanos y Ambiente (CEDHA).

Conveni Marc de Pràctiques Estudiants URV amb el Departament de Territori i Sostenibilitat (Gencat).

Conveni entre la Universitat Rovira i Virgili, la Fundació URV, la Fundació Tarragona Smart Mediterranean City, l'Autoritat Portuària de Tarragona i l'Ajuntament de Tarragona relatiu al Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona Alcalde Pere Lloret.

2.2.4.6 Treball Fi de Màster

El Reial decret 1393/2007, de 29 d'octubre, que regula els ensenyaments universitaris oficials estableix que, els estudis conduents a l'obtenció del Títol Oficial de Màster "conclouran amb l'elaboració i defensa pública d'un treball de finalització de Màster, que tindrà entre 6 i 30 crèdits". Es tracta, per tant, d'un requisit imprescindible per obtenir el títol Oficial de Màster. Per això, el Màster en Dret Ambiental contempla una assignatura que respon a aquest treball.

El treball de fi de Màster és doncs una assignatura obligatòria anual de 12 o 9 crèdits ECTS, en funció de l'orientació del treball. El Treball de fi de Màster (TFM) consisteix en la realització d'un projecte o estudi original en el qual s'integrin, apliquin i desenvolupin els coneixements, habilitats i actituds adquirits durant el període de docència del Màster. Aquest treball té, per tant, un caràcter integrador ja que mobilitza el conjunt de competències generals i específiques associades a la titulació. Els crèdits assignats al TFM ens donen una idea aproximada del temps que ha de dedicar l'alumne a la seva realització. La Universitat Rovira i Virgili estipula que cada crèdit (ECTS) es correspon amb 25 o 30 hores de treball de l'alumne. Per tant, si l'assignatura consta de 12 ECTS, l'alumne hauria de dedicar entre 300 i 360 hores.

El Màster en Dret Ambiental contempla dues orientacions a l'hora de realitzar el TFM:

- Orientació investigadora. Posa major èmfasi en el component investigador i serveix com a iniciació i pas previ als estudis de doctorat. És imprescindible triar aquesta opció si es desitja continuar amb el doctorat.
- Orientació acadèmica-professional. Està enfocat a la realització i desenvolupament d'un projecte de caràcter professional. Si s'opta per realitzar un treball d'aquest tipus, també es té opció a continuar els estudis de doctorat.

1. Característiques del treball

El treball de fi de Màster consisteix en un treball d'investigació realitzat individualment per cada estudiant amb la supervisió d'un professor universitari o expert en la matèria designat pels responsables dels estudis. Té com a objectiu la introducció en la recerca jurídica.

2. Característiques del treball

- El treball ha de tenir una extensió d'entre 50 i 100 pàgines, incloent-hi les notes a peu de plana i excloent-hi la bibliografia i els annexes.
- Haurà d'incloure l'índex, una introducció que justifiqui l'objecte del treball, unes conclusions i la bibliografia utilitzada.
- Les referències bibliogràfiques es podran fer seguint les regles d'estil que es faciliten a la web.

3. Procés d'elaboració

3.1.- Elecció del tema objecte d'estudi

L'estudiant ha de proposar un tema objecte d'estudi, preferentment relacionat amb l'elaboració o l'aplicació de la normativa ambiental en un sector concret.

S'haurà de consultar amb el coordinador l'adequació del tema als continguts formatius dels estudis.

En la mesura que sigui possible es procurarà acabar aquesta fase abans d'acabar el primer curs del màster.

3.2.- Designació del director del treball

Un cop decidit el tema objecte del treball, el coordinador de la matèria designarà el director o directora del treball i ho comunicarà a l'estudiant per tal que es puguin posar en contacte.

En la mesura que sigui possible es procurarà finalitzar aquesta fase abans d'acabar el primer curs del màster.

Sense perjudici de les particularitats de cada cas, es recomana que durant el període d'elaboració del treball el director o directora i l'estudiant tinguin, com a mínim, un primer contacte per determinar l'estructura del treball, així com els materials a utilitzar i una reunió final per a que es doni la conformitat sobre el resultat del treball.

3.3.- Presentació del treball

Per formalitzar la presentació del treball cal lliurar a la seu de la Secretaria del CEDAT de la Facultat de Ciències Jurídiques:

- una còpia relligada en paper del treball
- una còpia en format electrònic del treball
- document de conformitat signat pel director o directora
- document de conformitat per a la seva publicació en format electrònic signat per l'alumne

Si no hi ha autorització expressa del coordinador en un sentit diferent, el termini màxim de lliurament del treball és el 30 de juny.

4.- Acte de defensa del treball

Els treballs es presentaran en acte públic davant d'una Comissió formada per tres professors universitaris o experts en la matèria i consistirà en una exposició durant un màxim de 15 minuts per part de l'alumne de les característiques bàsiques del treball (objecte d'estudi, metodologia d'anàlisi utilitzada, estructura del treball i principals conclusions).

A continuació, els membres de la Comissió realitzaran les consideracions que considerin oportunes i es tornarà a donar la paraula a l'alumne per a que procedeixi a respondre. En principi, està previst que l'acte de defensa es desenvolupi durant un màxim de 45 minuts. Per a l'exposició oral, l'alumne podrà utilitzar recursos de recolzament com presentacions amb transparències, diapositives o power point.

Seguiment anual del
Màster en Dret Ambiental
Curs 2012-2013

Si no hi ha autorització expressa del coordinador en un sentit diferent, el termini de presentació pública dels treballs compren des del 15 de juny al 15 de juliol.

La qualificació, que serà numèrica, es farà sobre un màxim de 10 punts. La Comissió, prèvia deliberació a porta tancada, comunicarà la qualificació a l'autor o a l'autora del treball en el mateix acte.

Tota aquesta informació es publicita a la pàgina web del Màster Universitari en Dret Ambiental a:

http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/it_treball/treball_fi_de_master.php

http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/it_treball/_docs/Instruccions%20Treball%20final%20It.%20Professioanlitzador.pdf

http://www.cedat.cat/ca/formacio/postgrau/it_treball/_docs/Instruccions%20Treball%20final%20It.%20Recerca.pdf

Els treballs de fi de màster corresponents al curs 2012/2013 han estat molt nombrosos i de molta qualitat, tal i com demostra l'avaluació. Així mateix la gran diversitat de temes tractats i alhora d'actualitat demostra l'interès i dedicació del nostre alumnat. Els treballs defensats són els següents:

" El règim jurídic aplicable als incendis forestals. Especial referència a la responsabilitat patrimonial de l'administració "

" Anàlisis de la normativa en materia de bienestar animal en el sector porcino"

" Algunas preguntas sobre la reforma de la Ley de Costas"

"Retos en la creación de un Corredor Biológico en el Caribe "

"La funció social en el marc de la política forestal a Catalunya. La recol·lecció de bolets com una activitat vinculada a la funció social del bosc"

"Las vías de la responsabilidad de las Empresas Transnacionales de la Unión Europea por daños ambientales en un mundo globalizado: La Vía de la responsabilidad Civil "

"La aplicación de la ISO 14001:2004 para la obtención de la certificación en gestión ambiental"

" Estudi de la creació i la gestió d'una reserva marina a Tarragona"

" El abordaje jurídico de la deuda ecológica: de la génesis socio económica hacia la justicia ambiental"

"Contaminación de aguas subterráneas por la utilización de nitratos en actividades agrárias. Estudio de la aplicación de la Directiva de Nitratos"

El Grup de recerca i els Estudis en Dret Ambiental de la URV l'any 2005 va decidir iniciar, amb el patrocini de l'Ajuntament de Vila-seca una col·lecció amb el títol "Quaderns de Dret Ambiental", on es publicaria entre d'altres el millor treball de fi de Màster dels Estudis de Dret Ambiental de la URV. Els treballs a publicar en aquesta col·lecció corresponents al curs 2012-13, són: "La funció social en el marc de la política forestal a Catalunya. La recol·lecció de bolets com una activitat vinculada a la funció social del bosc" i " El règim jurídic aplicable als incendis forestals. Especial referència a la responsabilitat patrimonial de l'administració ".

3.1.1 Satisfacció

A continuació s'exposen algunes dades de l'enquesta d'activitat docent del curs 2012-2013. El nombre d'enquestes valorades al Màster Universitari en Dret ambiental és de 171. Les puntuacions de les enquestes es calculen sobre una qualificació màxima de 7.

Taula 9. Resultats de l'enquesta d'activitat docent

	Mitjana pregunta Màster	Desviació pregunta Màster	Mitjana pregunta URV	Desviació pregunta URV
En els plantejaments inicials de l'assignatura, especifica clarament els objectius, el programa i els criteris d'avaluació.	6,14	1,36	5,60	1,57
Les activitats docents s'ajusten als objectius, continguts, sistema d'avaluació i competències que preveia la guia docent.	6,01	1,50	5,52	1,59
La metodologia d'ensenyament s'adequa als objectius de l'assignatura.	5,77	1,70	5,32	1,75
Explica els continguts amb claredat.	5,99	1,50	5,28	1,84
Resol satisfactòriament els dubtes o preguntes que se li plantegen.	6,15	1,38	5,48	1,78
Es preocupa per estimular l'interès de l'alumnat en l'assignatura.	5,98	1,54	5,25	1,89
Manté un bon clima de relació personal i comunicació amb els estudiants.	6,36	1,22	5,54	1,74
Compleix amb l'horari de classe i d'atenció personalitzada fora de l'aula.	6,33	1,37	5,87	1,55
El volum de treball és coherent i proporcionat als crèdits de l'assignatura.	6,02	1,54	5,38	1,73
Globalment considero que és un/a bon/a professor/a.	6,04	1,48	5,51	1,69

Font: Enquesta d'activitat docent
Data informe:17/02/2014

Les enquestes realitzades per la Universitat Rovira i Virgili (Escola de Postgrau i Doctorat) relatives al curs 2012-13 reflecteixen un nivell alt de satisfacció amb el procés d'ensenyament- aprenentatge. En efecte, les opinions i valoracions dels estudiants han estat altament positives respecte del global de les assignatures impartides del curs 2012-13. Com es pot observar a la taula 9 totes les respostes superen la mitjana obtinguda en tota la URV i en la majoria de preguntes es sol sobrepassar el 6 sobre 7.

Analitzant valorativament els resultats de les enquestes, cal destacar un grau de satisfacció important dels nostres estudiants, ja que el resultat de tots els aspectes consultats superen la mitjana obtinguda a nivell de la Universitat. Els estudiants han valorat molt positivament la impartició d'una assignatura introductòria i extracurricular per als estudiants de nou accés al Màster, l'anomenada "Assignatura 0", els quals valoren de molta utilitat per tal de facilitar la integració dels estudiants juristes estrangers que no coneixen els fonaments del sistema jurídic espanyol, com pels estudiants que no són juristes.

Tot i així, cal esmentar que les enquestes han reflectit repeticions de continguts o llacunes en

assignatures en les que el professorat de diverses assignatures amb continguts relacionats i/o que el professorat és extern i amb una col·laboració puntual d'expertesa. Tots aquestes observacions han estat recollides per la coordinació del Màster i han estat traslladats als coordinadors de cadascuna de les assignatures en qüestió i analitzades pel Comitè de Seguiment de la Qualitat del Màster, com a part del procés de millora de la qualitat. Un altre aspecte suggerit pels estudiants a través de les enquestes és que el material docent es lliuri o estigui disponible a l'espai virtual amb anterioritat a la impartició de la classe magistral. En relació a aquesta qüestió, igual que en l'anterior informe de seguiment del Màster, es soluciona gràcies al treball i recomanacions del Comitè de Seguiment de la Qualitat del Màster en Dret Ambiental.

Els estudiants també han fet constar la disponibilitat i l'atenció personalitzada dels professors per atendre als alumnes tant en els despatxos com per mitjans telemàtics, així com també fan constar una valoració molt positiva del Pla d'Acció Tutorial adaptat als estudis del Màster en Dret Ambiental.

Una altra valoració positiva que posen de manifest els alumnes és l'alta qualitat docent del Màster, així com la bona predisposició del professorat del Màster per atendre les necessitats formatives i d'aprenentatge dels estudiants.

De la mateixa manera que succeïa en anteriors cursos, d'entre les assignatures que més valoren els estudiants són les pràctiques externes i la clínica jurídica ambiental.

No s'han detectat problemes o insatisfaccions en quant a l'organització i administració acadèmica del Màster. Les enquestes als estudiants del Màster han revelat alguns aspectes menors que són millorables, i sobre els quals s'han enviat recomanacions generals als professors implicats en el màster. D'altra banda, els aspectes millor valorats són l'organització i la distribució d'horaris.

En general, les enquestes realitzades denoten una interacció estudiants - professors satisfactòria. De forma puntual, s'assenyala com a millorable la coordinació entre professors d'algunes d'assignatures.

3.2 Resultats

3.2.1 Resultats acadèmics

La titulació ha realitzat una anàlisi de les taxes de rendiment de la titulació a nivell d'assignatura (molt elevades, justificades pel perfil de l'alumnat i l'estret seguiment del professorat a través d'avaluació contínua).

Taula 10. Taxa d'èxit i taxa de rendiment

	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
Taxa de rendiment (pla 2006)	95,45%	94,64%	90,15%	85,86%	100,00%
Taxa de rendiment (pla 2010)			94,35%	93,66%	96,79%
Taxa d'èxit (pla 2006)	99,63%	98,58%	100,00%	100,00%	100,00%
Taxa d'èxit (pla 2010)			100,00%	100,00%	100,00%

Font: SINIA

Data informe:15/01/2014

D'acord amb les dades recollides en la Taula n. 10, la taxa d'èxit en el Pla d'estudis del 2006, com en el del 2010, ha estat del 100%. És a dir, de totes les assignatures del màster, és a dir, la relació percentual entre el nombre de crèdits superats i el nombre de crèdits presentats a examen per assignatura és del 100%. En general doncs els indicadors demostren un alt nivell d'èxit pel que fa a la superació de les assignatures del Màster. La taxa de rendiment del curs acadèmic 2012-13, és a dir,

relació percentual entre el nombre de crèdits superats i el nombre de crèdits matriculats per assignatura, és del 100% i 96,79%, respectivament, respecte del Pla d'estudis 2006 i 2010. Les taxes de rendiment i èxit poden considerar-se altes respecte les obtingudes en cursos acadèmics anteriors.

Cal indicar que la consecució d'unes taxes d'èxit i rendiment properes al 100% en la major part de les assignatures indica una baixa variabilitat en els resultats. Seria convenient la realització d'una anàlisi per comprovar que aquestes taxes van associades a una adquisició efectiva de competències i coneixements per part dels estudiants en cadascuna de les assignatures. Es recomana la realització d'una anàlisi de dades procedent de fonts més diverses i dels procediments del desplegament de la resta de procediments del SGIC.

Taula 11. Nombre de titulats i taxa d'eficiència

Curs inici		2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
2007-08	Nombre de titulats (pla 2006)	9	1	1		
	Taxa d'eficiència (pla 2006)	99,59%	80,815	82,47%		
2008-09	Nombre de titulats (pla 2006)	1	5	3		
	Taxa d'eficiència (pla 2010)	100,00%	96,62%	89,89%		
2009-10	Nombre de titulats (pla 2006)	1	5	4		
	Taxa d'eficiència (pla 2010)	97,56%	97,56%	88,40%		
2010-11	Nombre de titulats (pla 2010)			1	15	
	Taxa d'eficiència (pla 2010)			100,00%	99,01%	
2011-12	Nombre de titulats (pla 2010)					8
	Taxa d'eficiència (pla 2010)					97,86%

Font: SINIA

Data informe:15/01/2014

Respecte a l'anàlisi de la taula 12, el nombre d'ingressos en el curs 2012-13 va ser de 23, una de les més elevades respecte als anteriors cursos, sols es va produir un abandonament i va ser per motius personals de l'estudiant, aliens al funcionament del Màster, representant una de les xifres més baixes. Aquest fet constata, que els estudiants segueixen l'itinerari curricular satisfactòriament, considerant l'esforç econòmic i personal que representa realitzar un Màster de dos anys acadèmics.

Taula 12. Nombre d'ingressos, d'abandonaments i taxa d'abandonament

Curs inici		2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
2006-07	Nombre d'ingressos	24				
	Nombre d'abandonaments	2				
	Taxa d'abandonament	8,33%				
2007-08	Nombre d'ingressos		14			
	Nombre d'abandonaments		3			
	Taxa d'abandonament		21,43%			
2008-09	Nombre d'ingressos			9		
	Nombre d'abandonaments			0		
	Taxa d'abandonament			0,00%		
2009-10	Nombre d'ingressos				18	
	Nombre d'abandonaments				3	
	Taxa d'abandonament				16,67%	
2010-11	Nombre d'ingressos					23
	Nombre d'abandonaments					1
	Taxa d'abandonament					4,35%

Font: SINIA
Data informe:10/02/2014

En quant a la taxa de graduació, continua sent elevada, considerant que la xifra del 73,91% inclou no sols els graduats del Pla 2006, sinó també els primers graduats del Pla d'estudis del 2010.

Taula 13. Taxa de graduació

Curs d'inici	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13
2007-08	71,43%			
2008-09		100,00%		
2009-10			55,56%	
2010-11				73,91%

Font: SINIA
Data informe: 10/02/2014

En tot cas i pel que fa al Pla del 2006, la taxa en el curs 2010-11 va ser del 100%, mentre que el curs 2011-12 ha disminuït al 55,56%, donat que la major part d'alumnes es va graduar l'any anterior i la dada del 2011-12, correspon a un menor nombre d'alumnes. Respecte a l'any 2012-13, la proporció d'estudiants que van acabar la titulació en el temps previst en el seu pla d'estudis o bé un curs acadèmic més, en relació a la seva cohort d'entrada, s'eleva al 73,91%, superant la del curs 2009-10.

3.2.2 Resultats personals

En aquest aspecte cal destacar dos aspectes: en primer lloc, el vincle amb els estudiants i antics estudiants del Màster com a èxit de la formació del Màster i com a prova que els nostres estudiants han treballat i assolit les competències nuclears, transversals i específiques del Màster. I en segon lloc, la continuació dels estudis en Dret Ambiental a través dels estudis de doctorat.

Al curs 2012-2013 es van elaborar 10 treballs de final de Màster, amb un desenvolupament molt satisfactori, tant pel que fa a l'orientació del professorat responsable de l'assignatura com l'assignació posterior del tutor, com també a la posterior defensa pública dels treballs.

Per iniciativa dels estudiants i antics estudiants del Màster de Dret Ambiental de la URV, amb data 27 d'octubre de 2009 es va crear l'Associació de Alumnes i Ex alumnes de Dret Ambiental de Tarragona (AAEDAT), associació sense ànim de lucre i amb personalitat jurídica pròpia.

La AAEDAT té per finalitat estrènyer llaços d'integració entre els estudiants i antics estudiants del Màster i d'acord als seus estatuts té com objectius:

1. Satisfer interessos comuns amb la finalitat de promoure els nostres coneixements científics de caràcter ambiental i aplicar-los en benefici de la col·lectivitat.
2. Promoure i mantenir una xarxa de relacions i d'intercanvis professionals entre les persones que s'han format en la URV en l'àmbit del dret ambiental.
3. Contribuir amb la divulgació i difusió dels objectius del Centri d'Estudis de Dret Ambiental de la Universitat Rovira i Virgili, com una entitat pública catalana d'investigació universitària superior, i promoure i divulgar al mateix temps les activitats dels seus ens i col·lectius, sempre que responguin a alguns dels objectius enunciats.
4. Fomentar la col·laboració amb altres col·lectius universitaris i la creació d'espais comuns de debat i reflexió.
5. Buscar mecanismes de relació amb la societat, representada per entitats i organismes socials, culturals, polítics i econòmics.
6. Organitzar activitats i prestar serveis als associats.

Al llarg del curs acadèmic 2012-13, l'AAEDAT va realitzar una sèrie d'activitats, les quals, en la seva majoria van ser desenvolupades gràcies a l'ajuda econòmica rebuda per part del Programa de Foment i Suport d'Associacions i Grups Estudiantils de la URV per al curs 2012-13, que ja havien obtingut en anys anteriors.

Entre les activitats organitzades el curs 2012-13, cal destacar la realització dels COL·LOQUIS SOBRE AMÈRICA LLATINA, que en aquest curs de referència van ser:

- Col·loqui: "Canarias, ¿Islas Afortunadas?: características ambientales, amenazas y alternativas", el 6 de novembre de 2012.
- Col·loqui: "Maíz transgénico y soberanía alimentaria en México", el 29 d'abril de 2013.

Una altra activitat organitzada per la AAEDAT és la denominada GREEN-DOCU-SESSIÓ consisteix en la presentació de documentals internacionals de temàtica ambiental i drets humans que promou la difusió d'assumptes relacionats amb els drets humans i el medi ambient. Al llarg de 2011, la AAEDAT va organitzar la presentació d'un documental: el de "Los Espigadores y la Espigadora", presentat el 17 de maig de 2013.

També es va organitzar la Jornada de Dret Ambiental: "Xarxa d'intercavi amb moneda social: Consum responsable, Comerç just i Compromís ambiental", el 8 d'abril de 2013, en el Seminari 1 de la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat Rovira i Virgili, que va ser a càrrec de Roger Luis Càceres, economista, cooperant internacional, usuari i coordinador en la Xarxa Ressò de Tarragona.

Un altre èxit remarcable, ha estat que 4 dels antics alumnes del Màster en Dret Ambiental han fet la inscripció de les seves respectives tesis doctorals, durant l'any 2012-13:

- El arbitraje inversionista-estado y sus implicaciones sobre la gobernanza ambiental. expropiación indirecta, trato nacional y trato justo y equitativo
- Fundamentos de la democracia ambiental en el estado social y democrático de derecho. el caso español
- Desplazamientos forzados por el cambio climático: protección jurídica
- La regulación y control extraterritorial de las operaciones de las empresas multinacionales, con sede en la unión europea, en los países en desarrollo, en relación con el medio ambiente, incluida la responsabilidad por daños ambientales

Respecte a les tesis defensades van ser dues:

- El derecho al uso privativo de las aguas en España y Chile. un estudio de derecho comparado
- La contribución al desarrollo sostenible del mecanismo para un desarrollo limpio

Es constata la importància d'aquest fet, per seguir motivant la formació i la recerca dels nostres estudiants més enllà del Màster Universitari en Dret Ambiental.

3.2.3 Inserció laboral dels titulats

En aquest moment no es disposa de dades objectives i quantificables sobre la inserció dels titulats, tot i que s'està treballant des de l'Observatori de l'Ocupació de la URV en aquesta qüestió. En tot cas, val a dir que la coordinació del Màster ha realitzat un seguiment dels ex-estudiants del Màster i més d'un 80%, tenen una ocupació laboral i/o professional vinculada als estudis de dret ambiental. Actualment, sis exestudiants van iniciar la seva tesi doctoral, dos dels quals amb beques del Centre d'Estudis de Dret

Ambiental de Tarragona, dos amb una Beca FPI Ministerio de Ciencia e Innovación i els altres dos restants amb una Beca FI Generalitat de Catalunya. Tres exalumnes han creat una consultoria pròpia "Insta", que ofereix serveis d'assessorament jurídic ambiental, formació, peritatges ambientals, mediació en conflictes ambientals i investigació en dret ambiental. La resta es dediquen a la consultoria/assessoria en temes ambientals.

Des de la coordinació del Màster s'ha potenciat la relació amb els exalumnes a través de les següents vies, gràcies a les quals s'ha pogut obtenir l'esmentada informació:

- A través de l'Associació de Alumnes i Ex alumnes de Dret Ambiental de Tarragona (AAEDAT)
- A través de les xarxes socials: el gener de 2012 es va crear una pàgina de de Facebook del Màster amb un grup d'alumnes i exalumnes (https://www.facebook.com/masterderechoambiental.urv?ref=tn_tnmn), un perfil de Twitter del Màster i un grup exalumni LinkedIn.

4. Valoració del seguiment dels indicadors i del desenvolupament de la titulació

4.1 Valoració qualitativa del desenvolupament de la titulació

D'acord amb les evidències i indicadors disponibles, basades en la informació pública disponible i en el funcionament del Sistema de Garantia Intern de Qualitat, es considera que la implantació de la titulació en el curs acadèmic 2012/13 s'ha realitzat de manera adequada. A mode de resum dels punts forts i febles de la titulació es presenta la següent taula-resum: (Adequat /Suficient/ Cal millorar)

ENTRADA	PROCÉS	SORTIDA
Accés: Valoració: Cal millorar	Estudiants Valoració: Cal millorar	Resultats acadèmics Valoració: Adequat
Característiques personals dels estudiants de nou ingrés Valoració: Adequat	RRHH: personal acadèmic i de suport a la docència Valoració: Adequat	Resultats personals Valoració: Adequat
Mecanismes per a la incorporació Valoració: Cal millorar	RRMM: aules, campus virtuals. Valoració: Adequat	Inserció laboral dels titulats: Valoració: Cal millorar
	Desenvolupament ensenyament: metodologies, avaluació, mida de grup Valoració: Cal millorar Acció tutorial Valoració: Cal millorar Pràctiques externes i mobilitat Valoració: Suficient	

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	 Màster UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

	Orientació Valoració: Cal millorar	
	Satisfacció Valoració: Adequat	

D'acord amb aquest quadre resum, es important aprofundir en la valoració en cada moment del procés:

1. Respecte a l'entrada: cal millorar l'accés, és a dir, simplificar la tramitació de documentació i els mecanismes per a facilitar la incorporació dels nous estudiants. Tots i com ja s'ha esmentat en l'apartat 2.1.1. aquests mecanismes ja funcionen, però encara hi ha certa incertesa i desinformació respecte alguns tràmits que han de realitzar els nous estudiants, com ara, el carnet URV, la tramitació del NIE,... Per tant cal reforçar aquests mecanismes ja existents per tal de pal·liar encara aquestes mancances. Respecte a les característiques personals dels estudiants la valoració és adequada, tot i que, des de la coordinació es vol potenciar també la captació d'estudiants de Catalunya i de la resta d'Espanya. Com ja s'ha esmentat en l'apartat 2.1.2, el perfil del nostre estudiantat és en la seva gran majoria internacional, tot i que la tendència és revertir aquesta dada com a conseqüència de la reducció de beques per a estudiants internacionals i el cost de la vida en comparació als seus països d'origen. Finalment, respecte els mecanismes d'incorporació cal encara millorar-los, especialment, la potenciació de la figura de l'"estudiant-mentor".
2. Respecte al procés, els punts més febles que cal millorar són: increment del nombre d'estudiants, la coordinació de les activitats docents entre les diferents assignatures, l'orientació professional dels estudiants i la seva inserció laboral i l'acció tutorial en relació a la orientació professional dels estudiants. En aquest sentí, seria oportú orientar el treball de fi de màster a possible sortides professionals. I respecte a les pràctiques i mobilitat és necessari seguir apostant per la mobilitat internacional dels nostres estudiants.
3. Respecte a la sortida és necessari realitzar un estudi de la inserció laboral dels nostres estudiants un cop finalitzat el Màster i continuar mantenint els lligams amb els exalumnes. Un dels punts forts de la nostra titulació és el grau de satisfacció dels nostres estudiants un cop finalitzat el Màster i l'acompliment de les expectatives que tenien posades sobre els nostres estudis.

Algunes d'aquestes febleses de la titulació ja han estat objecte de reflexió i anàlisi a través del Comitè de Qualitat del Màster, creat en el 2011 i amb la funció de realitzar l'avaluació interna de la qualitat de la titulació de Màster. D'aquesta activitat destaca, positivament, els següents resultats:

- La implantació per segon any consecutiu d'una assignatura introductòria i extracurricular per als estudiants de nou accés al Màster i l'alta satisfacció dels estudiants.
- Els esforços per potenciar la internacionalització del Màster, potenciant la realització de pràctiques externes a l'estranger;
- La millora de la qualitat de les guies docents i del material docent disponible a l'espai virtual moodle.
- Promoció del Pla de Treball entre el professorat del Màster;
- El desenvolupament un any més del Pla d'Acció Tutorial adaptat als estudis del Màster.

D'altra banda el Consell de Direcció del CEDAT va decidir obrir una fase experimental de virtualització del Màster que afecta a quatre assignatures: fonaments de dret públic ambiental, dret internacional del medi ambient, dret ambiental de la Unió Europea i Intervenció administrativa ambiental. A aquest efectes es va sol·licitar finançament a la Fundació Biodiversidad en el marc de la convocatòria pública que aquesta institució realitza anualment: *Convocatoria de concessió de ajudas de la Fundació Biodiversidad, en règimen de concurrència competitiva, para la realización de actividades en el ámbito*

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	 MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

de la biodiversidad, el cambio climático y el desarrollo sostenible. El projecte "Primera fase de la elaboració de materials para la ensenyanza semipresencial del derecho ambiental", ha estat acceptat per Resolució de la Directora de la Fundació de 16 de desembre de 2011. L'execució del projecte va acabar satisfactòriament el setembre de 2012.

Així mateix, des del curs 2011-12, el Màster Universitari en Dret Ambiental va ser escollit per la Universitat per a participar en un programa pilot de virtualització d'una assignatura de Màster liderat pel Servei de Recursos Educatius. L'experiència en la reformulació pilot de l'assignatura de "Dret Ambiental de la Unió Europea ha permès generar unes guies, que poden donar un recolzament molt valuós al professorat que participi d'aquesta activitat. El contingut d'aquesta activitat formativa es centraria en la capacitat del professorat del conjunt de les guies, elaborades pel Servei de Recursos Educatius de la URV, és a dir; de la guia sobre els diversos passos que el professorat hauria de seguir per realitzar el disseny instruccional d'una assignatura virtual; de les activitats i recursos per a la docència virtual; de la guia per a la interacció i comunicació en un curs virtual; de la guia de com estructurar l'espai d'una assignatura virtual: eines i recursos; i, finalment, de la guia per els aspectes clau a considerar en la virtualització de tot un programa formatiu.

Tot aquest esforç de formació i capacitat realitzada pel professorat del Màster respon a la voluntat i necessitat d'adaptar el Màster en un futur als objectius d'innovació i internacionalització fixats a tota la URV.

5. Propostes de millora

5.1 Propostes de millora

Respecte a les propostes de millora a més de considerar els punts dèbils analitzats en l'apartat anterior d'aquest informe, s'ha pres nota dels suggeriments realitzats per l'"Informe d'Avaluació del Seguiment de Titulació", elaborat per l'AQU el 5 de desembre de 2012, per tal incloure'ls al seguiment del curs.

En aquest sentit, i d'acord amb l'esmentat informe es va proposar incloure les següents millores:

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	 MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

Taula 14. Propostes de millora de titulació

Centre	Titulació	Àmbit de la millora	Punt feble detectat	Proposta de millora	La millora suposa una modificació de la memòria verificada? (1)	Responsable implantació d'aplicació	Termini implantació	Indicadors de seguiment
FACULTAT CIÈNCIES JURÍDIQUES	MUDA	ENTRADA: Mecanismes de facilitar la incorporació de nous estudiants Accés a la Informació	Actualment no s'inclou aquesta informació de forma suficient i/o completa	Incloure un enllaç a la pàgina web del Centre en la pàgina web de la titulació, així com altres enllços d'informació útil per al nou estudiant Completar la informació sobre els criteris de selecció per accedir als estudis; Millorar la informació relativa al treball de fi de màster, les practiques externes, mobilitat i professorat	NO	Coordinació	Curs 2012-13	Informació pública al web
FACULTAT CIÈNCIES	MUDA	ENTRADA: Mecanismes	Actualment aquests	Millora de l'atenció, recepció i	NO	Coordinació i professorat	Curs 2012-13	Mecanismes de suport als

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	 MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

JURÍDIQUES		de facilitar la incorporació de nous estudiants	mecanismes de suport al nou estudiant no estan suficientment desenvolupats	seguiment personalitzat del nou estudiant				nous estudiants
FACULTAT CIÈNCIES JURÍDIQUES	MUDA	ENTRADA: Pla d'estudis	Disminució de l'estudiantat; limitacions econòmiques i una millor adequació a la demanda existent	Plantejar la realització d'una memòria de la titulació	SI amb modificació substancial	Coordinació-Centre-URV	Curs 2013-14	Memòria del Màster
FACULTAT CIÈNCIES JURÍDIQUES	MUDA	PROCÉS	Evitar solapaments d'activitats avaluatives que generen una falta de planificació i organització del treball de l'estudiant	Millora de la coordinació de les activitats avaluatives. Realització del Pla de treball	NO	Coordinació	Curs 2012-13	Plans de treball realitzats
FACULTAT CIÈNCIES JURÍDIQUES	MUDA	PROCÉS	Aquesta formació orientada a les sortides professionals no és suficient	Millora de l'orientació professional de l'estudiant	NO	Coordinació	Curs 2012-13	Accions d'orientació professional
FACULTAT CIÈNCIES JURÍDIQUES	MUDA	SORTIDA: Orientació i inserció laboral	Actualment aquesta informació no es té	La realització de mesuraments sobre la inserció laboral dels titulats	NO	Centre-URV	Curs 2013-14	Informació sobre la inserció laboral dels

 UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

				i realitzar activitats d'orientació per a la inserció laboral				titulats

(1) Es poden donar diferents situacions: NO; SI sense modificació substancial; SI amb modificació substancial

5.2 Propostes de modificació de la memòria

Tal i com s'ha comentat en el present informe, els efectes del context econòmic limiten la capacitat de captació d'estudiants al Màster Universitari en Dret Ambiental, especialment dels estudiants internacionals, qüestió que ha fet replantejar la possibilitat de fer un canvi en l'oferta acadèmica del Màster aprofitant aquesta necessitat d'aplicar les noves tecnologies de la informació i el coneixement dins dels processos d'aprenentatge de la Universitat. La proposta de modificació de la memòria del Màster podria permetre canviar la impartició del Màster d'una modalitat presencial a una virtual pel curs 2014-2015. Al llarg del curs acadèmic 2012-2013, tot el professorat del Màster s'ha estat formant i preparant per el canvi de modalitat docent del Màster i la memòria s'ha finalitzat a finals del curs 2012-2013 i s'ha presentat en el curs 2013-2014.

Aquest replantejament permetrà eliminar les barreres físiques, a través de l'ús de la plataforma virtual moodle (videoconferències, fòrums, wikis i xats per a que els participants es comuniquin); potenciarà l'alternança entre diversos mètodes d'ensenyament, ja que els estudiants podran treballar de manera individual o formant grups; garantirà una flexibilitat horària, permetent que l'estudiant accedeixi al curs quan disposa de temps suficient; afavorirà la interacció i el rol actiu de l'estudiant i incrementarà l'ús de recursos en línia i/o multimèdia, que actualment estan poc utilitzats a la nostra Universitat, com la videoconferència. Altres avantatges que ofereix la formació en línia seran les següents: immersió pràctica en un entorn Web 2.0; pràctiques en entorns de simulació virtual, difícils d'aconseguir en formació presencial, sense una gran inversió; gestió real del coneixement: intercanvi d'idees, opinions, pràctiques, experiències. Enriquiment col·lectiu del procés d'aprenentatge sense límits geogràfics; actualització constant dels continguts (deducció lògica del punt anterior), i reducció de costos (en la majoria dels casos, a nivell metodològic i, sempre, en l'aspecte logístic).

Sens dubte, la introducció d'aquesta nova modalitat d'impartició del Màster Universitari en Dret Ambiental pressuposa un repte en la innovació docent: tenir professorat altament qualificat en les noves tecnologies de la informació i comunicació aplicades a la docència i aprenentatge. Aquesta qüestió suposa un replantejament integral del Màster Universitari en Dret Ambiental, però sobretot de les seves assignatures, les quals s'ha aprofitat per actualitzar continguts i incorporar elements de Dret comparat ambiental, per tal d'incrementar l'atractiu dels estudis fora de l'Estat espanyol.

De la planificació projectada inicialment, ja s'ha superat les següents fases del pla de treball per la conversió a la modalitat virtual:

- a) 1ª fase. Estructura i continguts: qüestions pendents (ronda amb professorat, durada assignatures 8 crèdits, assignatures que canvien de curs)
- b) 2ª fase. Metodologia. Decisions prèvies (competències, nombre d'activitats avaluatives, segona convocatòria)
- c) Preparació de la Memòria de reverificació del Màster. Modificació del MUDA: 2ª fase: metodologia i pla de treball de preparació de materials.

En aquest sentit, el professorat del Màster s'ha estat preparant i capacitant per afrontar els reptes que suposa el canvi de la titulació d'un escenari presencial a un no presencial. Així, s'ha sol·licitat des de la coordinació del Màster una formació específica a l'ICE de la URV, guiada pel Servei de Recursos Educatius de la URV. El professorat ha format part de dos projectes de formació impulsats des de la coordinació del Màster en Dret Ambiental, titulats "Innovació docent a través de l'aprenentatge virtual: l'experiència pilot de l'e-learning aplicat als estudis de Dret Ambiental de la URV" i "Innovació docent a través de l'aprenentatge virtual: segona fase en l'experiència pilot de l'e-learning aplicat als estudis de Dret Ambiental de la URV". Gràcies a aquest dos projectes impulsats des de la coordinació del Màster, ha permès convertir-se en el model de referència per a altres titulacions que aposten també per la virtualització del estudis.

5.3 Seguiment propostes millora de l'informe anterior

Tot seguint les recomanacions del Comitè de Seguiment de la Qualitat del Màster i de l'Informe d'Avaluació del Seguiment de Titulació", elaborat per l'AQU el 5 de desembre de 2012, en relació a les propostes de millora que es proposaven en l'anterior informe de seguiment del Màster, es fa la següent valoració:

1. Accions relacionades amb la difusió del Màster i l'accés a la informació

ASSOLIMENTS: S'ha procedit a incloure un enllaç a la pàgina web del Centre en la pàgina web de la titulació, tal i com recomanava l'Informe de l'AQU. Així mateix, s'està en procés de completar la informació sobre els criteris de selecció per accedir als estudis i també la informació relativa millorar la informació relativa al treball de fi de màster, les pràctiques externes, mobilitat i professorat.

PENDENT: Millorar la informació pública i l'accessibilitat sobre els indicadors de l'ensenyament, especialment aquells que continuen en llengua catalana i no en altres llengües. Des de la coordinació del Màster s'està treballant perquè els recursos en línia del CRAI siguin accessibles en castellà.

2. Accions relacionades amb la millora de les metodologies i competències docents del professorat: com ara incrementar l'ús de les eines de l'espai moodle.

ASSOLIMENTS: gràcies al procés de transformació cap a la modalitat virtual, s'ha aconseguit una major utilització de l'espai moodle, gràcies a la capacitació que ha rebut el professorat, així com incrementar el volum de materials docents i una major utilització dels recursos i eines en línia.

3. Accions relacionades amb l'establiment de procediments de treball col·laboratiu entre el professorat, millorant la coordinació acadèmica, especialment entre professorat d'una mateixa assignatura.

ASSOLIMENTS: la utilització de l'eina del "Pla de Treball", amb la finalitat de millorar la coordinació de les activitats avaluatives.

PENDENT: Aconseguir que tot el professorat elabori i compleixi el seu "Pla de Treball".

4. Accions relacionades amb la millora de l'orientació acadèmica, administrativa i personal de l'estudiantat: com per exemple, la implantació d'una assignatura introductòria al Màster Universitari amb l'objectiu d'introduir una millora en el programa formatiu i el correcte desenvolupament de la titulació; millora i continuïtat del Pla d'Acció Tutorial (PAT) adaptat als estudis de Màster.

ASSOLIMENTS: S'ha activat l'assignatura extracurricular i introductòria dels estudis del Màster i s'ha aprovat una edició del PAT pel curs 2012-13.

5. Accions relacionades amb la mobilitat d'estudiants i professorat: introduir accions oportunes per a incrementar anualment el nombre de contractes per a accions de mobilitat amb altres universitats estrangeres, així com potenciar la conclusió de convenis Erasmus pràctiques i estudis a nivell de Màster.

ASSOLIMENTS: S'ha incrementat el volum d'estudiants que han sol·licitat les beques de mobilitat Erasmus per tal d'efectuar les practiques a l'estranger.

6. La realització de mesuraments sobre la inserció laboral dels titulats i realitzar activitats d'orientació per a la insercció laboral.

ASSOLIMENTS: A l'espera de tenir aquesta informació, la coordinació promou el contacte amb els exalumnes per tal de conèixer la seva situació professional.

PENDENT: S'està en procés d'obtenir aquesta informació, gràcies a la tasca de l'Observatori de l'Ocupació de la URV.

7. Sol·licitar una etiqueta de qualitat a la Oficina Mediterrània de la Joventut amb la Universitat de Limoges (França) per a incrementar la mobilitat internacional dels alumnes de màster. Promoure la mobilitat de professorat i de professorat visitant amb el suport de convocatòries competitives de finançament extern, que permetin comptar amb professorat referent en el sector i assolir nivells de qualitat superior en l'obtenció d'ajuts en convocatòries competitives.

ASSOLIMENTS: S'ha renovat l'esmentada etiqueta de qualitat a la Oficina Mediterrània de la Joventut amb la Universitat de Limoges (França).

8. Accions relacionades amb la millora de la difusió web del títol: donar a conèixer la titulació no sols a través de la pàgina oficial del Màster Universitari en Dret Ambiental, sinó també a les xarxes socials.

ASSOLIMENTS: S'han activat l'ús de les diferents xarxes social per donar a conèixer el Màster i permetre el vincle entre la URV i els antics estudiants del Màster. En aquest sentit, en el curs 2011-12 ja es van activar els perfils del Facebook, Twitter i el LinkedIn. Respecte a la plana web del Màster, inclòs dins la pàgina web del Centre d'Estudis en Dret Ambiental de Tarragona, s'han rebut 10.374 visites des de 83 països durant el curs 2012-13. Alhora s'ha promogut una campanya Adwords per difondre encara més la titulació.

9. Accions de millora en les valoracions dels indicadors i resultats de la titulació

ASSOLIMENTS: S'han concentrat i coordinat els esforços a nivell de coordinació, centre i URV per tal de millorar les valoracions realitzades de la titulació.

10. Accions relacionades en la millora de la captació d'estudiants a través de l'establiment i pràctica, inclosa la revisió anual, dels procediments per a la promoció de la titulació i captació d'estudiants.

ASSOLIMENTS: S'ha actualitzat el material electrònic de difusió del Màster i s'han mantingut actives les eines web 2.0 per a potenciar la difusió del Màster. Així mateix, s'ha potenciat la publicitat en premsa escrita, per incentivar l'atracció d'estudiants locals i nacionals, com la publicació a la La Vanguardia: http://www.cedat.cat/_pdf/press/urv_master.pdf

5.4 Seguiment recomanacions externes (ANECA i AQU)

No consten recomanacions externes.

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

Dra. Susana Borràs Pentinat

Coordinadora del Màster Universitari en Dret Ambiental

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI	Seguiment anual del Màster en Dret Ambiental Curs 2012-2013	MÀSTER UNIVERSITARI EN DRET AMBIENTAL Facultat de Ciències Jurídiques

6. Documents de referència

Documents i guies de consulta per l'elaboració de l'IST i ISC:

- Guia per a l'elaboració i verificació de les propostes de titulacions universitàries de grau i màster (juny 2011).
- Guia per al seguiment de les titulacions oficials de grau i màster. AQU Catalunya, maig 2011.
- Marc per a la Verificació, el Seguiment, la Modificació, per l'acreditació de titulacions oficials. AQU Catalunya, juliol 2010.
- Programa experimental de seguiment de titulacions oficials de grau i màster
- (30 d'abril de 2010).
- Guia d'avaluació interna. Programa d'avaluació de centres adscrits. AQU Catalunya, març 2009.

Fonts documentals de referència d'aquest informe de seguiment de titulació:

- SINIA. URV en xifres
- Moodle. Entorn virtual de formació
- Docnet. Guia docent
- Enquesta d'activitat docent
- Informació pròpia del màster

Annex 1. Ubicació de la informació pública sobre el desenvolupament i indicadors de la titulació de Màster a nivell de la URV

DIMENSIÓ	CONTINGUTS	ENLLAÇ
ACCÉS ALS ESTUDIS	Itinerari Títol atorgat Modalitat Idioma Places de nou ingrés Cost del crèdit Accés al doctorat Contacte Institucions participants Presentació Requisits d'admissió Sortides professionals Preinscripció en línia Ajuts rebuts Beques i ajuts per estudiar un màster	http://www.urv.cat/masters_oficials/dret_ambiental.html
PREINSCRIPCIÓ	Preinscripció en línia	http://www.urv.cat/masters_oficials/preinscripcio-online.html
MATRÍCULA	Normativa Automatrícula Preus	http://wwwa.urv.cat/la_urv/3_organs_govern/secretaria_general/legislacio/2_propia/auniversitaria/docencia/normat_acad_mat_master_12_13.pdf http://www.urv.cat/gestio_academica/automatrícula/master/automatrícula_master.html http://www.urv.cat/gestio_academica/preus/preus_matricula_masters.html
BEQUES I AJUTS	Préstecs sense interès per estudiar Màsters Universitaris Beques i ajuts	http://www.urv.cat/masters_oficials/prestecs.html http://www.urv.cat/masters_oficials/beques_edpd.html
CONTACTE	Escola de Postgrau i Doctorat	http://www.urv.cat/masters_oficials/contacte.html
PRÀCTIQUES EXTERNES	Pràctiques externes	http://www.urv.cat/serveis_universitaris/borsa_de_treball/empreses-practiques.html
MOBILITAT	Programes de mobilitat Beques per estudiants de postgrau Altres opcions per fer estades a l'estranger	http://www.urv.cat/mobility/estudiants-postgrau/index.html
ESTUDIANTS INTERNACIONALS	Estudiants Internacionals	http://www.urv.cat/internacional/en_index.html
BORSA D'HABITATGE	Borsa d'Habitatge	http://www.urv.cat/serveis_universitaris/borsa_habitatge/index.html
BORSA DE TREBALL	Borsa de Treball	http://www.urv.cat/serveis_universitaris/borsa_de_treball/index.html
BIBLIOTECA	Informació general Horaris Director Biblioteques de la URV Catàleg i recursos d'informació Serveis Com trobar informació Pregunt@ CRAI-SBID	http://www.urv.cat/crai/
DIMENSIÓ	CONTINGUTS	ENLLAÇ
PLANIFICACIÓ OPERATIVA DEL CURS. GUIA DOCENT	Dades del Centre Serveis del Centre (Secretaria) Calendari acadèmic Ensenyaments Assignatures (Informació; Professors; Horaris i dates d'exàmens) Competències	https://moodle.urv.net/docnet/guia_docent/index.php?centre=15&ensenyament=1561&any_academic=2012_13

	- Planificació - Avaluació - Resultats d'aprenentatge - Metodologies - Fonts d'Informació - Continguts - Atenció personalitzada - Recomanacions - Competències - Pla d'estudis - Perfil de formació de la titulació - Itinerari recomanat - Horaris - Calendari d'exàmens - Pràctiques - Programes de mobilitat - Currículum nuclear - Simula't el teu horari	
INFORMACIÓ PÚBLICA AL WEB DE LA FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES	- Memòria verificada - Taxes i indicadors - Informes de seguiment - Política de qualitat de la Facultat de Ciències Jurídiques - Manual de qualitat de la Facultat de Ciències Jurídiques - Altra informació d'interès	http://www.fcj.urv.cat